

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 Cl.

Manuscrisurile nu se li-
napoiază.

ROMÂNUL

Două universități noi

Este foarte convingătoare expunerea de motive a proiectului înființării celor două noi universități, când arată că Ungaria stă, cu aceste școli superioare, mai rău decât oricare alt stat european. În adevăr, în Ungaria atăzi vine abia o universitate la nouă milioane de locuitori, pe când în Germania, de pildă, se numără o universitate la 3 milioane de locuitori, — și s'ar fi putut adăoga, că și România are o universitate la 3 și jumătate milioane de locuitori.

Tot atât de convingătoare sunt cifrele cari arată frecvența celor două universități astăzi în ființă. Numărul auditorilor la universitatea din Budapesta s'a urcat anul acesta la 7546, și chiar la universitatea din Cluj sunt înscriși azi 2359 de ascultători.

— Necesitatea creării unor noi universități este așadar incontestabil justificată.

Cifrele însă mai spun și altceva, și mai mult decât apare la prima vedere. Dacă vom socoti după naționalitățile cari alcătuiesc statul acesta al Ungariei, vom vedea că ungurii nu stau așa de rău cu proporția față de universitățile pe cari le au, — ea e aproximativ aceeași ca și în Germania sau în România; — în schimb însă în ce privește celelalte popoare din țară ea e dezolatoare cu totul: aci, la milioane și milioane de locuitori revine, ca universități, ca școli superioare — zero.

Și tot zero, nimica, are să revină popoarelor acestora și după înființarea pro-

iectului care prevede crearea unei universități la Pojon și a alteia Debrețin. Amândouă aceste universități viitoare, ca și cele actuale, au să fie pur maghiare, — și se va ajunge dar astfel idealul ca ungurii să aibă, în proporție cu numărul lor, mai multe școli superioare decât chiar acel popor de veche și temeinică cultură, care este poporul german.

În proporție cu numărul lor — și, trebuie să adăugăm aici, și cu acela al locuitorilor evrei din această țară. Evreii, în adevăr, ne mai cultivând de mult o limbă a lor națională, pot socoti și drept ale lor, atât actualele universități, cât și cele două universități viitoare. Ba, dacă ne vom uita la împărțirea numărului ascultătorilor dela universitatea din Budapesta după confesiuni, vom vedea că procentul relativ cel mai mare este al israeliților, ba la facultatea de medicină vom găsi chiar majoritatea absolută a lor, ceea ce însemnează — evreii se folosesc de această școală în număr mai mare decât toate celelalte popoare ale țării la un loc.

Repartizând acuma numărul ascultătorilor evrei la universitate după numărul populației evreiești din țară, vom găsi că această populație se folosește de școlile superioare într-o proporție cu totul covârșitoare, nu numai față de naționalitățile oprite din patrie, dar chiar și față de maghiarii hegemoni.

Aceste școli, susținute în definitiv de contribuirea noastră a tuturor, servesc deci numai scopurilor culturale maghiare sau scopurilor de căpătuală jidovești. Abia de voie de nevoie tinerii celorlalte naționalități — statistica oficială nu-i cunoaște decât sub titlul de *confesiuni* — frecventează, cu inima îndoită, universitățile acestea, în cari se cultivă o limbă și o cultură străine de ale lor.

Dar ce? — o să zică amabilii noștri șoviniști maghiari, — pretindeți voi, românii de aici, să aveți o universitate românească, a voastră? Și pentru care scop? Câtă vreme în viața publică a țării nu stăpânește peste tot decât limba maghiară, ce-o să faceți voi și la ce-o să ajungeți cu limba și cultura voastră superioară românească?...

Așa este, — vom răspunde noi, — aveți dreptate: buba este mai adâncă, — este un blestem care se leagă de altul, — și astfel ajungem ca să ni-se tăgăduiască un drept pe temeiul că el ar trebui să rezulte din altele, cari ni s'au răpit.

Universitățile au să formeze, desigur, floarea străduințelor culturale ale unui neam. Dar dacă scopul și lucrarea ta întreagă este ca să stărpești până și rădăcinile acestor străduințe, firește că ai să găsești... absurd, ca cineva să mai îndrăsniască, a se gândi măcar, la floarea lor!

Faptul însă este aci, el strigă, și ascultare trebuie să dăm glăsurii și elocinței lui: Popor îndreptățit la năzuințele culturale suntem și noi, românii din țările co-

Prințul fericit

de O. Wilde

Peste casele orașului se înălța statuia prințului fericit, pe-o colonadă sveltă. Era acoperită toată, numai cu aur scump; în loc de ochi, avea două safire, iar în mânerul sabiei era înfipt un rubin mare și roșu.

Toată lumea admira statuia. „E chiar așa de frumoasă ca o giruetă“, exclamă unul din consilierii orașului, un om ce se ținea deosebit de priecut și simțitor, la chestiuni de artă. „Chiar și dacă nu e totdeauna așa de folos“, adăose el de teamă, ca nu cumva să facă impresia unui om nepractic, de oarece el voia cu tot prețul, să pară practic.

„Pentru ce nu ești și tu așa, ca prințul fericit?“ întrebă o mamă sentimentală, pe copilul ei, ce țipa și plângea, de oarece nu putea să prindă luna cu mâna. „Prințul fericit, nu se gândește să plângă, atunci, când nu poate avea ceva“.

„Ah, câtă mulțumire sufletească simt, că am aflat în fine pe lume un om, foarte fericit“, șopti unul ce-și pierduse toate iluziile, admirând minunata statuie.

„E ca un înger“, spuneau câțiva copii orfani, întorcându-se acasă dela catedrală, cu căciulițele lor albe și curate pe cap și cu hainele lor roșii, în tocmai ca pojarul.

„De unde știți voi lucrul acesta, băieți?“ îi

întrebă profesorul de matematică, „voi n'ați văzut îngeri“.

„I-am văzut în vis“, răspuseră într'un glas copiii, iar profesorul de matematică, de oarece în nici un chip nu se putea dumeri și împăca cu gândul, ca și copiii să viseze, își încrunță sprâncenile și își înopță crunt, privirea.

Într-o oare care seară, peste oraș sbură o rândunică. Cam cu vre-o șase săptămâni mai înainte de asta, trecuseră prietenile ei cu toate la Egipt. Ea, rămase mai pe urmă, din cauză că iubea pe cea mai frumoasă trestie din lac. Se întâmplase anume, că trecând odată peste lac, primăvara, a zărit de odată lângă un fluture, cu ochii ei ageri, trestia aceea înaltă și i-a plăcut așa de mult talia subțirică, ce sta aproape să se frângă, încât oprindu-se din sbor, s'a hotărât să schimbe împreună cu ea, câteva cuvinte.

„Ei, vrei să te iubesc?“ zise rândunica, repezindu-se pe de-asupra ei. Trestia, făcu un compliment grațios. Rândunica, tot da ocol stăruitor, în jurul trestiei, atingând oglinda apei cu zimțurile aripilor și desemnând la suprafața ei clară, cercuri strălucitoare de argint.

Rândunica, îi făcu ochi dulci, o vară întreagă.

„Ei, ce relație comică“, șopteau celelalte rândunici. „Trestia, zău are prea multe rude și zestre puțină de tot...“

De fapt, lacul era tot, cât vedeai cu ochii, plin pe trestii. Când sosi toamna, plecară pe rând din trestii rândunicile, prietenile ei.

După ce s'au dus cu toatele, rândunica îndrăgostită, se simțea deodată în singurătatea aceea din lac așa de părăsită, încât dragostea începu s'o plictisească rău de tot.

„Cât de greu se poate conversa cu trestia asta și mi-e frică acum încă de una. Trestia, cum observai, e foarte cochetă; am văzut-o adeseori cum îi trăgea vântului cu coada ochiului. De câteori clipia domol, abia o geană subțirică de vânt, ea îi făcea vântului cele mai profunde complimente. Asta nu mai merge. În fine pen-truce-i în lume, Doamne ferește, n'as îndrăzni să spun, că nu-mi este dragă“, se gândi mai departe rândunica, „dar vai cât aş vrea și eu de mult, să mai călătoresc. Sunt convinsă, că și trestiei mele îi plac călătoriile de plăcere“.

„Ce zici trestio, vrei să vii cu mine?“ îi spune într'o bună zi, rândunica. Trestia își clătina numai capul, deoarece era prinsă cu picioarele de pământ.

„De glumit am glumit destul“, îi strigă rândunica, „acum, am să mă duc chiar la piramide. Rămâi cu bine!“ Și rândunica o zbughi sprintenă, prin zările albastre. A tot sburat, cât ținu ziua de lungă și când a dat să vină noaptea, sosi într'un oraș. „Unde să mă cobor, asta-i vorba?“ spuse șoptind rândunica. „Sper, că orașul va fi luat, de sigur, oarecari dispoziții, pentru primirea mea!“

Deodată, rândunica observă cu ochii ei mititei și ageri, statuia prințului fericit, așezată sus, pe colonada înaltă.

roanei ungare; patru milioane aproape sunt sufletele cari năzuiesc spre lumină, în spiritul și limba proprii, specifice lor; acestor patru milioane de suflete însă li-se tăgăduiește dreptul la asemenea năzuințe; apă-sate și chinuite, ele mai sunt supuse la contribuire pentru cultura, și pentru huzurul *altora*.

Acesta este faptul care-și găsește ilustrarea și în proiectul întemeierii celor două universități nouă. Chiar orașele, Pojonul și Debretinul, au fost alese așa — și expunerea de motive o spune și aceasta — ca să deservească teritoriile cât mai neaș maghiare, — preocuparea n'a fost decât aceasta, — aci ca în tot ce se face și se drege sub regimul actual din Ungaria, n'a fost alt imbold, altă rațiune de făptuire, decât mereu și mereu aceeaș fantomă de atotputer-nicie maghiară, aceeaș pornire de sugrumare, de strivire, a tot ce îndrăznește să aspire alături așiderea la o părticică din razele soarelui existenței.

Noi nu trebuie să mai trăim, noi trebuie să pierim, — fiindcă stăm în drumul maniei de grandoare a rătăcitorilor neamului, mândru și nobil, dar nenorocit al maghiarilor. Și fiindcă suntem meniți peirii, de aceea, firește, e absurd ca să venim și să ridicăm noi pretenții, cari s'au recunoscut totuși îndreptățite din partea unei populații din Austria, minuscule față cu numărul în care avem încăpăținarea de a stărui noi aci, în Ungaria.

Italienii au dreptul la o universitate în țara soră; — noi, dincoace, în țara altor judecăți și altor prejudecăți, n'avem un asemenea drept... Ce vorbă? N'avem nici cele mai elementare drepturi, din cari să răsără cele superior omenești...

Pojon, Debretin, alăturați-vă la șirul în fruntea căruia au purces Budapesta și Clujul; — maghiari și ovrei, dați năvală spre noile debușuri! — Iar noi ceștialți, vom mocni mai departe în sentimentele pe cari în chip firesc le provoacă nedreptățirea.

Legea presel. Prim-ministrul Khuen răspunzând la o interpelație a deputatului Lovász, a declarat că încurând va prezenta camerei un proiect la modificarea legii de presă. „Világ” e informat că nu e nici vorbă de o reformă a presei în viitorul apropiat. Guvernului îi convine mult prea bine legea actuală, decât să se gândească la o reformă serioasă. În cazul cel mai bun, dacă ar fi constrâns să întreprindă ceva în această direcție, ar face-o numai de ochii lumii. O astfel de reformă numai liberală nu poate fi.

Moștenitorul, armata și diplomația. Conflictul ivit între ministrul de externe al monarhiei, contele Aehrenthal și șeful statului major al armatei, baronul Conrad, a fost pentru moștenitorul tronului un nou prilej de a-și manifesta punctul de vedere bărbătesc. Ministrul de externe, din înalte rațiuni diplomatice trebuia să iasă biruitor din acest conflict; dar nu-i mai puțin adevărat că această biruință va grăbi sfârșitul lui.

Monarhia trebuie, după credințele moștenitorului, întărită și asigurată printr'o armată puternică — și fără îndoială după rezolvarea problemelor militare, tot moștenitorul se va ocupa și de diplomație.

In jurul demisiei lui Conrad. În cercurile opoziționale se discută mult de câteva zile demisia șefului statului major, Conrad. În firul discuțiilor s'a ivit întrebarea: în ce fel să atingă în parlament evenimentele ciudate ce au determinat această demisie? Azi în sfârșit partidele din opoziție s'au hotărât să adreseze o interpelare premierului, încredințându-l cu aceasta pe contele Apponyi.

Apponyi la rândul său a depus pe biroul camerei interpelare la adresa prim-ministrului, contele Héderváry, formulând patru întrebări: 1. Dacă e adevărat că demisia lui Conrad e în legătură cu tendințele curilor militare de a paraliza, tripla alianță, față de Italia?

2. Dacă este adevărat, e dispus oare premierul să câștige garanție, că în politica externă nuse vor ingera decât factorii competenți?

3. Considerând evenimentele recente, este d. premier dispus să dea parlamentului lămuriri în ce privește cercul de influență și raporturile șefului statului major față de ministrul de război și cel de apărarea țării?

4. Ține încă biroul nostru de externe și guvernul la politica triplei-alianțe? Dacă ține, nu crede d. prim-ministru consult să spulbere orice îndoială, prin o declarație oficială rezolută?

Contele Khuen petrecând azi în Viena va răspunde abia mâne, la aceste întrebări.

Alegerile din Croația. Pentru 88 de mandate, câte sunt de împlinit la alegerile din l. c., se luptă 230 de candidați. Partidul guvernamental și-a pus candidaturi în 53 de cercuri, dintre cari în 30 are șanse aproape sigure. Coaliția candidăză în 54 de cercuri, partidul dreptului (al lui Franck) în 21, partidul țărănesc în 32, socialiștii în 13, sârbii radicali în 12, partidul independent din centru în 3, iar 2 candidați sunt afară de partid.

În Gradiska nouă candidează avocatul dr. Enric Hinkovici, apărătorul prim în procesul de lesă Maiestate de acum 3 ani.

Sinodul din Carloveț. Mâne, în 7 decembrie, se întrunește sinodul mitropoliei greco-or. sârbești în Carloveț, pentru a se promulga statutul sinodal aprobat de Maiestatea Sa.

Conform opiniunii guvernului, Maiestatea Sa a aprobat statutul din chestiune neschimbat, întocmai cum l-am acceptat sinodul mitropolitan.

Statutul conține dispozițiuni pentru restabilirea sferei de influență în ce privește dreptul canonic.

Conziderând că în jurul promulgării nu are loc nici un fel de discuție, sinodul nu se va întruni decât într'o singură ședință. E cert însă că mitropolitul și episcopii vor prinde prilejul acesta binevenit pentru a se face o înțelegere în chestia văduvitei episcopii de Buda.

Consiliul comun de miniștri, care se ține azi în Viena, și la care participă și obositul ministru-președinte al Ungariei fără vot universal, are fără îndoială o legătură și cu demisia șefului de stat major al armatei.

Chipul excepțional de onorabil, cum Conrad de Hötendorf și-a părăsit înaltul post, dovedește, că numai înalte rațiuni de stat i-au putut procura satisfacție lui Aehrenthal, acest amic al părții exclusiv „patriotice” a regatului nostru.

Era deci neapărată trebuință, ca ministrul de externe al monarhiei să fie primit cu o zi înainte în audiență de împăratul.

Dacă Budapesta și-e adeseori prietenă, asta înseamnă că trebuie să te cam temi de Viena.

Din cameră. Deputații dovedesc desăvârșită lipsă de interes. Aceasta a fost cauza, că ședința s'a deschis abia către ora 11. Un singur deputat din opoziție, Bizony Akos, a luat cuvânt la proiectele militare, înșirând nu știu a câtaoară cunoscutele argumente ale opoziției. Discursului fără însemnătate al lui Bizony i-a urmat contele Zichy János, răspunzând interpelării contelui Batthyányi și lui Sümegi Vilmos, în chestii școlastice.

Contele Apponyi Albert face întrebare premierului în chestia demisiei șefului statului major.

„Să poposesc aici”, se gândi rândunica. Apoi se așază la picioarele prințului fericit, de-abia trăgându-și sufletul de ostenită ce era.

„Am aflat în fine un cuib de aur”, șopti mulțumită rândunica și privi în toate părțile, grijulie; apoi ciripind încet o rugăciune, se pregăti de culcare. Dar tocmai în clipa aceea, când cerca să-și ascundă cioculețul între fulgii aripilor, căzu o picătură grea de apă. „Ce curios”, tipă rândunica. „Mult mă mir, cum de plouă, când cerul e așa de senin încât se pot număra toate stelele! Clima Europei nordice, se poate numi cu tot dreptul, grozavă. Și cum îi mai plăcea și sârmanei trestii ploaia! Dar las, că știu eu, că asta o făcea numai din egoism, da, tot numai din egoism...”

Deodată picură o altă picătură.

„Păi, statuia asta, dacă nu te poate scuti nici chiar de ploaie, ce folos e de ea?” „Da, da, o să-mi caut mai bine o strașină...”

Și rândunica se gândi să plece.

Dar până când să-și desfacă aripile, căzu o altă picătură și alte tot mai multe. Rândunica aruncă ochii mirată, în sus și văzu — ah ce văzu!

Ochii prințului fericit, erau plini cu lacrimi. Pe obrăjii de aur, îi curgeau șiroaie de lacrimi. În bătaia lor avea fața atât de frumoasă, încât pe rândunică o cuprinse jalea.

„Cine ești tu?” îl întreba ea.

„Eu, sunt prințul fericit”.

„Pentruce plângi?” îl întreabă rândunica. Uite, sunt toată udă, de lacrimile tale”.

„Pe vremea când eram în viață și aveam și eu, ca toți ceilalți, o inimă omenească”, răspuse statuia, nu cunoșteam ce sunt lacrimile. Eu am locuit în castelul dela Sanssouci, peste ale cărui scări de marmoră, n'avea voie să treacă suferința. Ziua, alergam cu prietini mei de nebunii, prin grădina, iar seara conduceam danțul în sala de gală a palatului. Din toate părțile, grădina era ocultă cu un zid foarte înalt, și eu robit de frumusețea ei deșartă, nu mă interesam de ce se petrecea dincolo de el. Curtenii, mă numiau prințul fericit și dacă distracția se poate considera deopotrivă cu fericirea, mă simțiam de fapt, deosebit de fericit. Iată, astfel am trăit, astfel am murit. Și acum, dacă am murit, m'au ridicat aici așa da sus, încât pot să văd toată mizeria și suferințele orașului meu și cu toate că am inima de plumb, nu pot face alta nimic, de cât să tot plâng...”

„Nu e numai din aur, cum credeam”, se gândi rândunica. N'ar fi fost poate prea gentilă, dacă făcea observarea cu glasul înalt.

„Departee de aici”, continuă să vorbească statuia, adânc și sonor, „departe de aici se află o casă foarte sărăcăcioasă, pe o stradă îngustă. Prin o fereastră deschisă, văd înăuntrul o femeie, ce șade adusă de spate, lângă o masă. Are față subțire și tristă, iar toate degetele îi sunt roșii ca sângele, de împunsături, cu acul, deoarece e croitoreasă. Brodează de o săptămână flori, pe o robă de mătase, ce va purta-o la balul curții cea mai iubită din toate damele de onoare, ale reginei. Lângă ea, stă în pat un copil bolnav. E de friguri și are

fierbințeli mari. Cât de mult ar vrea, să sugă o portocală, dar mamă-sa nu-l poate imbia cu nimic alta, decât cu apă și de aceea plânge. Rândunico, rândunico, scumpă rândunico, ai vrea tu să-i duci rubinul meu, din sabie? Eu, precum vezi, nu mă pot mișca, deoarece picioarele îmi sunt înțepenite pe soclu”.

„Mă așteaptă cu toții în Egipt”, răspuse rândunica. „Prietenile mele, aleargă acum deja în sus și în jos pe țărmurii frumoși ai Nilului, stând de vorbă cu florile mari de lotos. Iată, că peste puțin timp se vor duce să doarmă în mormântul marelui rege. Insuș regele, se află acolo, așezat într'o raclă sculptată, învălit în pânze galbene și îmbalzat cu mirezme. La gât poartă un lanț, cu pietricele de nefrită verde și palidă, iar mâinile lui, sunt ca frunzele vestei”.

„Ei, mie, ca să-ți spun drept, nu-mi plac de loc copiii”, răspuse rândunica. „Pe când locuiam astăvară lângă râu, erau acolo doi băieți ai morarului, crescuți rău de tot, cari totdeauna aruncau cu pietre după mine. Firește, că nici o singură dată nu m'au nimerit. Noi rândunicile, sburăm cu mult mai repede și afară de asta, tot neamul meu, când e vorba de sburat, nu se lasă mai pe jos decât altul. Dar cu toate astea, purtarea lor era foarte obraznică”.

Prințul fericit închise ochii și se făcu deodată așa de trist, încât pe biata rândunică o cuprinse mila. „Mi-e frig”, zise rândunica, „dar cu toate astea, vreau să rămân o noapte la tine și să fiu curier”.

Să ne cinstim mai mult limba

(x) Intr'una din zilele trecute veneam dela Dârste spre Braşov cu tramvaiul care circulă între Săcele şi Braşov. In tramvai era o imbulzeală de lume ca mai rar. Eu din fericire îmi găsisem cu ajutorul unui prieten un loc pe o bancă dintr'un colţ al vicinalului. Mă neliniştea însă faptul, că două dame cari vorbeau româneşte, stăteau nu departe de noi în picioare. Eram ostent şi eu şi prietenul meu şi pe deasupra eram amândoi antifemenişti şi mai presus de toate aderanţi încăpătinaţi ai celei mai desăvârşite libertăţi, care nu impune nici un obligament şi care nu-i încatuşată de strictele şi multiplele norme de etichetă spaniolă sau chiar... ungurească.

Ni-se păreau însă cele două dame mai în vârstă şi par'că erau şi mai ostenite decât noi. Această constatare era deja un motiv acceptabil pentruca noi să facem o concesie, care nu jertfia principiile noastre. Ne-am sculat ş'am invitat pe cele două dame române să ocupe dănselor locurile noastre. Au primit cu cea mai vădită bucurie şi s'au grăbit să ne şi mulţumească: „Köszönöm szépen!” ne spunea una cu o oarecare mlădiere în voce. „Ich danke schön!” — ne întimpină cealaltă inclinându-se puţin pentru a dovedi prin această înclinare o creştere inescapabilă...

Işi poate închipui iubitul cititor cam ce se putea petrece în sufletele noastre la auzul acestor mulţumite făcute de cele două dame române pe ungureşte şi pe nemţeşte. Şi dacă ar mai şti iubitul cititor, că cei doi erau nişte valahi sălbatici, cred, că de loc nu s'ar mira când i-am spune, că ne părea grozav de rău, că într'un moment de slăbiciune din antifemenişti ce eram, am devenit dintr'odată nişte... afe-meiaşi. Era vezi bine fără frâu revolta noastră şi nu odată ne pornea din melegurile sufletului câte un concept de protest de să-i meargă pomina. Dar protestul ni-se oprea pe limbă, căci de l-am fi dat în vi-leag — ar fi făcut ravagii cumplite...

„Îţi mulţumesc dragă rândunico”, spuse prinţul fericit.

Rândunica, deslipi rubinul cel mare din sabia prinţului, apucă petricica strălucitoare în cioc, şi sbură cu ea peste coperişuri, în oraş.

Trecu pe lângă turnul cel înalt al catedralei, unde sunt Ingerii de marmoră albă, sbură pe lângă palatul regelui şi auzi muzică. O fată frumoasă, veni cu iubitul ei, pe balcon. „Ce admirabile sunt stelele, îi şopti el, „şi cât de neînţeasă, e puterea iubirii!”

„Sper, că la balul curţii să-mi fie haina gata”, răspuse copila. „Am lăsat să-mi brodeze pe mă-tase flori, însă croitoarele sunt azi așa de lenese”.

Rândunica sbură peste râu şi văzu felinarele corăbiilor, prinse de catarge. Trecu peste Ghetto şi văzu pe ovrei, cum se târguiau sgomotos, ei între ei, cumpănind aurul, în cumpene de aramă. Apoi ajunse la casa aceea înaltă şi se uită înlăuntru. Copilul tuşia în pat, cu obrazii îmbujoraţi de friguri, iar mamă-sa de oboasă, adormise cu capul proptit pe masă. Rândunica, se furişă în cameră şi așeză rubinul cel mare pe masă, tocmai lângă degetarul croitoresei. După aceea sbură, fălfăind ușor din aripi, în jurul patului şi aripile ei au pornit ca un evantaiu, un firicel de vânt peste fruntea copilului. „Ce răcoare e”, zice copilul, „acum mă simt mai bine”.

(Sfârşitul în nrul viitor.)

Iată o tristă poveste din zilele noastre. Două dame române din Braşov, din oraşul în care limba românească se cultivă cu atâta îndărătnicie, două dame din cetatea lui Popasu, alui Mureşianu şi Bariţiu disconsideră, când e vorba de un act de curtoasie, limba românească. Tristă şi ciudată lume sufletească. Işi vor fi închipuit cele două femei, că românul nu poate fi complezant, că el nu ştie să cinstească bătrâneţele, că n'are creştere şi că aceste distinse calităţi le are numai sasul din Ghimbav şi ungurul din Hortobágy. Ridiculă justificare. Câtă laşitate în acte de felul acesta. Şi cât de puţină înţelegere dovedeşte cineva atunci, când de dragul oricărui venetic abzice de cea mai sfântă comoră a sufletului său: de limba sa. Sasul mulţumeşte şi sălbaticului din Papua în limba săsească, ungurul întâmpină şi pe retoroman în limba ungurească. Şi noi? O, noi ne-am face într'o clipă papuani şi tunguzi şi camciatcani dacă aceştia ni-ar ceda vr'un loc în cutare... tramvai. Da, da, noi răsplătim complezanţa cu o complezanţă cel puţin de zece ori mai mare.

Şi totuşi ni se spune, că nu suntem complezanţi. Şi totuşi cele două femei prin răsplata ce ne-au dat-o nouă au vrut să ne spună chiar ele, românele, că noi ca români nu suntem bine educaţi, ci că virtutea asta o putem avea numai ca saşii din Ghimbav ori ca cicoşi de pe Hortobágy.

Foarte bine! Numai cât în aceste constatări glumeţe se frământă tragicul unei situaţii desnădăjduite. Renunţarea celor două dame la limba lor de dragul nu ştiu căror străini închipuiţi, e semnul negru al unei stări de lucruri care ne umple sufletul de nemărginită durere. Căci dacă opresorii noştri nu ne-au prea pus pe gânduri cu multele lor prigoniri, apoi ne îngrijorează nespuse de mult constatările de felul de mai sus.

Sfânt adevăr e, că până când un neam ţine cu îndărătnicie la integritatea fiinţei sale şi până când îşi apără cu propria sa viaţă limba strămoşască — până atunci acest neam stă mereu în picioare, puternic ca un stejar pe care furtunile nu-l îndoieşte şi torenţele nu-l răstoarnă.

Până când neamul românesc şi-a apărât limba sa fărâmiându-şi aproape întreaga sa viaţă întru mântuirea aceleia, nu ne-am pierdut o clipă nădejdea, că acest neam va înceta vreodată de a fi. Dar când vedem, că urmaşii părinţilor martiri calcă în picioare moaştele rămase dela aceia, când vedem, că chiar românii din Braşov, în cari răsuna odinioară entuziasmul sfânt al unei întregi pleiade de luptători ai idealului românesc în frunte cu Popasu şi în care îşi doarme somnul de veci Andrei Mureşianu, bardul nemuritor, care într'o clipă de sfântă inspiraţie a chemat atât de frumos pe românii din patru unghiuri întru apărarea naţionalităţii şi a limbii lor — când vedem, că fii acestor închinători la ideale așa de puţin preţ pun pe moştenirea scump adunată — începem să bănuim, că la căpătâiul acestui neam se infiripează un posomorât cântec de lebedă şi că neamul, care „se pare, că s'a luptat mai mult pentru limba, decât pentru naţionalitatea sa”,

a abandonat această luptă pentru a nu se mai însufleţi pentru nici una din cele două comori omeneşti.

O astfel de mentalitate ciudată nu poate avea decât numai un popor care şi-a pierdut deja rostul înţelegerii proprii, care nu-şi mai dă seamă de originea sa şi de menirea sa.

Se împacă o astfel de situaţie cu instinctul de conservare al individului ca şi al colectivităţii? Putem noi românii trece peste o astfel de lege, pe care ni-o impune natura însăşi — numai de dragul de a pieri?

Ar fi prea trist pentru nişte „feciori de împăraţi!” Nu-i așa d-le protopop dela Braşov?

Părintele R. Ciorogariu şi d. Vernescu — ca martori

D. Sever Bocu în articolul său „Pentru d. Al. Vaida-Voevod” din nr. 254 al „Tribunei” afirmase următoarele:

„Acum cinci ani, când cu chestia Vaida din cameră, au venit în redacţia noastră în timpul nopţii dd. Goldiş şi Pop, cercându-ne în numele „disciplinei” nu numai să nu-i luăm apărarea, ci expresis verbis, „să-i dăm în cap” lui Vaida, care a făcut clubul de ruşine, căci nu-i adevărat că ar fi cetit versurile şi dânsii pe un om, care minte, nu-l pot susţine”.

În faţa acestei afirmaţii a d-lui S. Bocu împreună cu d. Pop am declarat în numărul 255 al „Românului”, că niciodată nu am zis, ca „Tribuna” să-i dea în cap d-lui Vaida, nici nu am afirmat, că d. Vaida minte. Vine acum d. Bocu şi declară foarte nevinovat, că „întrevederea noastră de atunci nu avusese martori”.

Rămâne deci declaraţia mea şi a d-lui Pop în faţa declaraţiei d-lui Sever Bocu. Şi fiindcă, cum spune d. Bocu, întrevederea noastră de atunci nu avusese martori, obştea românească va avea să aleagă şi să judece, pe cine să-l creadă, pe mine şi pe d. dr. Pop, ori pe d. Bocu. Este însă lucru ciudat, că într'o redacţie atât de mare, ca cea a „Tribunei” tocmai în timpul cu pricina să fi fost de faţă chiar numai d. şef-redactor Sever Bocu.

Dar dacă d. Sever Bocu n'a avut martori la redacţie, îi sare în ajutor iarăş cuviosul părinte R. Ciorogariu, care iscăleşte în „Tribuna” de azi o nouă declaraţie, precumcă eu într'o convorbire, ce aş fi avut pe atunci cu d-sa, i-aş fi spus d-sale, că d. Vaida a minţit.

Ei, bine, părintele Ciorogariu nu spune adevărul nici în cazul acesta. Rămâne, bineînţeles, iarăş la voia oamenilor să creadă cui vreau. La tot cazul e ceva absolut nou în publicistica noastră de a face provocare la convorbiri intime între patru ochi ori la vr'un chef. Dacă vom continua în chipul acesta, atunci aş avea să fac şi eu senzaţionale descoperiri despre vorbe de ale părintelui R. Ciorogariu ori de ale altora, spuse așa între patru ochi ori în momente de voie bună. Este adevărat, că duelanţii trebuie să se desbrace până la o limită oarecare, dar sunt părţi ale îmbrăcăminteii, pe cari combatanţii n'au voie să le depună nici când se bat pe viaţă şi pe moarte. Eu vreau să păstrez această regulă nu numai a cavalerismului, dar a celei mai elementare bunăcuviinţi.

Şi acum la „minciuniţă”. „Tribuna”, vai mie, aduce şi în cazul acesta — martor. Cică a primit dela d. Vernescu, fostul meu redactor, o telegramă de următorul conţinut: „Posed scrisoarea lui Cehan. În care mă roagă să insist pe lângă Goldiş să-i dea restul pentru injurii. Acontul îl primise”.

Va să zică d. Cehan îi scrisese dlui Vernescu să insiste pe lângă mine să-i dau restul pentru injurii, căci acontul îl primise.

Despre așa ceva d. Vernescu niciodată nu mi-a amintit nimic. Este o imposibilitate să-i fi scris d. Cehan în acest înţeles câtă vreme d. Cehan ţine să scrie adevărul şi n'am cuvinte să mă îndoiesc că d. Cehan ţine la lucrul acesta. E de altfel un curios cerc viţios, în care s'au prins domni dela „Tribuna”. În mentalitatea lor păcătoasă ei nu înţeleg, că dacă de fapt d. Cehan ar fi un bandit,

cum vreau d-lor să-l prezinte, făcându-l capabil să se facă pentru bani asasin moral, atunci mărturia unui asemenea individ e nulă. Atunci cu același drept aş putea eu în urmă să afirm, că tot pentru bani face și pe mărturia mincinoasă.

Declar din nou că niciodată nici eu, nici „Românul” nu i-am dat d-lui Cehan absolut nici un ban. Imi vine să cred, că am de a face cu o bandă organizată, care pentru bani buni s'a conjurat să ridice împotriva mea toate murdăriile lumii.

Să nu creadă însă domnii aceștia, că în acest chip mă vor putea teroriza ori indispuce făcându-mă să părăsesc îndeplinirea datorințelor mele față de partidul național și comitetul său executiv. Imi voi face datoria până la sfârșit.

Vasile Goldiș.

Atentatele cu dinamită. Este o ocupație veche aceea a diferitelor cete de bandiți echipate de statele vecine ale Turciei și în special de Grecia și de Bulgaria, de a azvârli în aer șinele de drum de fer și în special, podurile ferate.

Acum în toamnă, cu ocazia sărbătorilor Bairamului, însă asemenea atentate s'au comis pe o scară întinsă. Ministrul de interne în urma unui consiliu de miniștri care s'a ocupat de această chestiune, a dat ziarelor un comunicat, prin care declară că atentatele din urmă, cari au avut loc în zilele sfinte ale Bairamului au fost puse la cale înadins ca să se întâmple simultan în mai multe părți spre a provoca indignarea musulmanilor și a compromite astfel, prin turburări, ordinea imperiului.

În urma măsurilor luate însă de guvern, liniștea a fost pe deplin asigurată și scopul criminalilor dejucat.

Patriarhatul grec și aromânii. Nemulțumit cu acțiunea de până acum împotriva românilor-macedoneni, patriarhatul ecumenic din Constantinopol a dat noi instrucții agenților săi, ordonând o persecuție fără de cruțare împotriva elementului român. Acești agenți au primit dimpreună cu însemnate sume de bani venite din Grecia, ordinul de a extermina cu orice preț mișcarea românească din Pind.

În scopul acesta se știe că de mai mult timp există și o înțelegere cu exarhatul bulgar constituind astfel un bloc creștin care are de scop să zădărnicească silințele guvernului june-turc de a introduce ordinea în țară. Românii macedoneni neputând face parte din acest bloc din cauza dușmăniei ce li-se arată de către patriarh și a simpatiei junilor-turci vor avea, în primul rând, să sufere de pe urma acestei acțiuni revoluționare.

Procesul asasinării lui Zeki. De mai multe zile se debate la Constantinopol procesul lui Zeki, asasinat în luna lui Iunie 1911, proces care pune într-o vie lumină situația partidului june-turc. În cursul procesului s'au prezentat doi martori Lia bey, maior de artilerie și avocatul Edem, cari au declarat că omorul se datorește partidului june-turc, și în special lui Djavid bey, fost ministru de interne, amândoi, membri marcanti ai partidului june-turc.

Victima, care era funcționar al administrației datoriei publice ar fi făcut din îndennul locotenentului Șaban, membru al comitetului june-turc, un raport dezastros asupra chestiunii financiare a lui Djavid, care raport ar fi adus căderea ministrului Djavid și a lui Talaat solidarizat cu el. Din aceasta cauză o fracțiune a comitetului ar fi pus la cale și executat moartea lui Zeki.

Djavid bey care este și director al ziarului „Tanin” a răspuns într-o serie de articole acuzațiilor. Totuși faptul nu rămâne mai puțin caracteristic pentru moravurile fracțiunilor politice din Turcia.

Partidul conservator-democrat și schimbarea constituției. După partidul liberal, care și-a precizat linia de ac-

țiune enunțând hotărârea de a lupta pentru modificarea constituției în sensul de a se lărgi dreptul de vot la toți știutorii de carte, au urmat declarațiunile d-lui Take Ionescu și ale frunțașilor partidului conservator-democrat, care s'au pronunțat de asemenea pentru revizuirea constituției și pentru realizarea de reforme în sensul descentralizării administrative.

O declarație importantă a d-lui Take Ionescu este aceea, prin care d-sa a arătat că revizuirea se va face în acord cu partidul liberal; prin aceasta d-sa a făcut cunoscut că există o înțelegere cu celalalt partid în această chestiune.

O altă declarație este aceea prin care d-sa se declară împotriva schimbării articolului 7 din constituție, pentru a cărui modificare luptă atât de mult „pumnentii” din România.

Presă rusă și declarațiile ministrului englez în chestiunea persană. Intreaga presă rusă împreună cu oficioasa „Novoie vremja” își arată satisfacțiunea sa asupra atitudinii lordului Grey, în chestiunea persană. Numitul ziar aduce laude cabinetului englez spunând că în politică externă a dat întotdeauna probă de un perfect sânge rece și de cea mai energică fermitate. Criza marocană spune „Novoie Vremia” nu a fost rezolvată de cât grație spiritului de deciziune al politicii engleze. Aceste calități guvernul englez le afirmă și în chestiunea nouă a Persiei.

Această notă a presei ruse arată în chip evident „intențiile curate” cu care Rusia își pornește regimentele în Persia.

Din Scupcina sârbească. Împotriva obiceiului său camera sârbească de data aceasta s'a grăbit să ia în deliberare bugetul statului pe anul 1912. Această grabă se explică prin dorința ce o are de a-și vedea bugetul votat spre a putea închide scupcina, al cărei mandat expiră în curând, și a putea dirija noile alegeri. Altfel, dacă s'ar fi urmat obiceiul de a se întârzia până la sfârșitul sesiunii, era primejdie — dată fiind hotărârea opoziției de a face tot posibilul spre a trânti guvernul — a se retrage înainte de vreme și a lăsa altei fracțiuni sarcina de a prezida alegerile.

Bugetul pe 1912 prevede 130,856.230 de lei la cheltueli și 130,867.924 la venituri. Excedentul este deci de 11.694 dinari. Noul buget depășește așadar cu suma de 11 milioane pe acela din 1911.

Revoluția din China. Regentul Ciun a încheiat cu Juansikkai un compromis în înțelesul căruia el renunță la regentă, urmând a se numi în locul său un consiliu de regentă, care va fi compus numai din chineji.

Scopul acestui compromis e păstrarea tronului pentru tânărul împărat.

La consulatul rusesc din Hankau s'a ținut între deputații revoluționari și guvern o consfătuire de mare însemnătate. Deputații guvernului au adus la cunoștință revoluționarilor, că integritatea Chinei e amenințată întrucât dinastia e hotărâtă a recurge la ajutor străin. Au fost rugați deci revoluționarii să nu expue țara unei intervențiuni japoneze, care ar fi poate fatală, atât unora cât și altora. Revoluționarii n'au cedat însă insistărilor deputaților guvernamentali, ci au declarat și de data aceasta, că nu vor face pace decât cu condiția îndepărtării dinastiei domnitoare.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Osândă binemeritată

Alegerile deputaților clericali pentru congres din acest an vor fi adus cu sine și prin alte părți surprinderi, dar rezultatul zdrobitor din tractul Ciacovei va rămâne pentru totdeauna memorabil în analele luptelor date pe teren bisericesc.

Căci în ziua de 30 noemvrie și-a jucat rolul ultim un erou demn de compătimit al unei triste tragedii, a cărei persoană a preocupat ani de zile publicul românesc alarmat prin luptele din jurul episcopiei din Caransebeș. Este doar de obște cunoscută atitudinea neprecugetată a directorului seminarial dr. Olariu, care aruncându-se în brațele lui Burdia, pe atunci slugă atotputernică a guvernului, din interese pur personale a acceptat pentru un moment principiul machiavelist, că „scopul sfințește mijloacele” a primit candidatura contra unor bărbați atât de valoroși ai noștri și sprijiniți de partidul național, cum au fost d. Filaret Musta, dr. Traian Badescu, dr. Miron Cristea și astfel a perdut doară pentru totdeauna, simpatiile publicului românesc. În urma acestei răvniri nebune după mitră a fost un lucru firesc, că publicul românesc să uite scrierile compilate, ori originale ale părintelui Olariu. A și văzut sinodul în dânsul numai pe creatura grupării burdiste și i-a și dat după merit răspunsul potrivit, și încă de repetite ori, căci simțul național atât de viu al bănătenilor a învins și de astădată pretinsul patriotism local, eu care atât de adeseori suntem pe nedrept invinuiți și dr. Olariu deși bănățan, a căzut la toate trei alegerile.

Ținuta glorioasă a sinodului caransebeșan, care va servi pentru veacuri drept document a virtuților strămoșești, aparține trecutului, dar răvnirea cea mai proaspătă a părintelui Olariu este a prezentului. Dau publicității această nouă pășire a acestui domn, căci din cele petrecute în Ciacova rezultă fără îndoială, că părintele Olariu nici acum nu s'a lăpădat de ilustra familia Ionescu, ale cărei porniri au adus și aduc și azi atâtea stricăciuni bisericii și neamului.

Publicul românesc din Bănat nu a uitat încă uneltirile condamnabile a unor preoți din tractul Ciacovei, cari înainte cu 3 ani la amenințările doctorului Ionescu din minister, că dacă nu se vor conforma, își vor perde congrua, au trântit la alegerile pentru sinod pe protopopul lor propriu, pe neuitatul naționalist de pie memorie Ioan Pinci. — Preoții de sentiment au regretat ulterior acest act nechibzuit al lor, care a pus pe acest tract pentru un timp îndelungat pecetea rușinoasă a burdismului. Burdiștii, încurajați de acest succes momentan au cugetat să pună mâna pentru totdeauna pe acest tract, de aceea au trimis de preot pe George Ionescu, (frate cu cel din minister) într-o comună din tract, crezând că, întăriți astfel prin această sentinelă, vor putea impune preoțimei din tract pentru totdeauna o atitudine corăspunzătoare intereselor clicei Burdia-Ionescu.

Între auspicii atât de mult promițătoare a candidat apoi Olariu la Ciacova sprijinit fiind de susnumitul George Ionescu, de preotul Paul Cimponeanu din Cebra (ceva nepot ori văr al lui Burdia) capelanul din Banloc Filip Pop (ceva fin al lui Burdia), socrul acestuia vestitul preot din Foeni Nicolae Popa, vecinic certat cu poporeni, cu consistoriul și cu sine însuși și încă vre-o câțiva stâlpi puternici tot de aceeași categorie, cu un cuvânt o pleiadă aleasă după sprânceană, și societate deamă de candidat și vice-versa. — Nu a pregetat dr. Olariu să corteșiască pentru sine însuși urmând exemplul dat de avocatul Ionescu, ale cărui manopere abia câteva zile de când au fost demascate tot în coloanele acestui ziar.

A primit candidatura dr. Olariu contra administratorului presbiteral din acest cerc părintele Augustin Ghilezan, un tânăr inimos și de sentimente curate, față de care preoțimea din tract și-a dat de atâtea ori expresie de iubire și simpatie. — În scurt timp se va ținea alegerea de protopop și părintelui Olariu sigur că i-se va fi spus, că preoțimea din tract se pregătește a da din nou expresie alipirei sale față de părintele administrator, dar cu toate acestea a candidat, crezând, că preoții vor fi trecut la ordinea zilei peste rolul urit jucat de d-sa în trecutul încă prea apropiat.

Verdictul preoțimei nu a întârziat. Preoții conștii de chemarea lor au format o falangă puternică, față de care toate apucăturile Ionescu-Burdiste au rămas zădărnice. Cercat-au acești pătimiși să capaciteze, au recurs apoi la terorizări,

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

București

Iubileul soc. „Carmen“. — Interview cu d. D. G. Kiriac.

Societatea corală „Carmen“ a împlinit 10 ani de existență. Acest mic jubileu este o sărbătoare mare pentru cântecul românesc. El dovedește în primul rând că și la noi arta superioară poate stimula spiritul de solidarizare, pentru îndeplinirea unor scopuri de ordin curat sufletesc.

Care este opera măreață pe care, într'un timp atât de scurt, a realizat-o această societate se știe. Ea a desgroat cântecul național românesc, l-a îmbrăcat în haina artistică a armoniei, și l-a făcut să răsună, în toată strălucirea lui melodică. Mulțumită societății „Carmen“, s'au popularizat la noi, sguduitoarele doine și răsunete ardelenesti; mulțumită ei Ardealul răsună azi de veselia sau duioșia cântecelor naționale dela noi. Societatea „Carmen“ este aceea care la 1905 a sgudit Lugoșul maestrului Vidu și al marelui Brediceanu; care a smuls admirația tuturor vizitatorilor expoziției românești din Sibiu; care a adunat la 1906, în timpul expoziției jubilar, pe toți cântăreții români, de aici și de peste hotare, sub acelaș steag de armonie și entuziasm artistic; și care, în sfârșit, la 1907, a smuls toate florile frumoasei Bucovine pentru încununarea triumfului deplin al cântecului nostru național.

Din entuziasmul curat al câtorva iubitori de artă s'a încheiat soc. „Carmen“, entuziasm cald, nestăpănit a desfășurat totdeauna activitatea ei bogată. Și tot entuziasmul a fost singura răsplată a efortărilor ei de până acum. Cu prilejul jubileului pe care „Carmen“ îl sărbătorește anul acesta, d. D. G. Kiriac, maestrul acestei societăți a fost numit inspector general al muzicii și al conservatoarelor din țară.

Am crezut că, cu această ocazie, va interesa pe cetitorii *Românului* o convorbire cu d. Kiriac, privitor la începuturile societății *Carmen* precum și la trecutul d-sale artistic.

*

De o jumătate de ceas stau de vorbă cu maestrul care a isbit să creieze un prestigiu atât de strălucit cântecului românesc. Câte amintiri înduieșătoare! Ce stăruință desfășurată! Maestrul e cam obosit de muncă multă. Totuș face încă o efortare și continuă.

— Eram în clasa II-a gimnazială când am auzit pentru întâia oară corul dela biserica Doamna Bălașa. Mi-a plăcut atât de mult încât am lăsat smeul și arșicele și m'am înscris în cor. Colegii m'au dus la Conservator, iar mai târziu tot în tovarășia lor am început să studiez secretul de a intra la teatru... fără bilet. Mi-a plăcut și-mi plac mult artele în general.

Mai dragă mi-a fost însă totdeauna muzica de ansamblu și mai ales corul.

D. Kiriac este, între muzicanți, o adevărată raritate. D-sa este și licențiat în drept. Om cu o cultură deosebită, maestrul Kiriac și-a petrecut anii tinereții în mijlocul unui cerc de artiști și intelectuali ca Gherea, Vlahuță, Carageale, Delavrancea, etc.

— De aceea, fiind bine pregătit, — îmi spune d-sa, — și găsind exemplu bun la acești mari artiști în mijlocul cărora am petrecut atâtea vreme, nu am vrut să fiu în artă numai un individualist, ci am făcut toate efortările de cari am fost în stare, pentru ca arta pe care am îmbrățișat-o să slujească drept mijloc de cultură și propagandă. Instrumentul cel mai potrivit pentru îndeplinirea unui asemenea scop, era muzica în massă, corul.

Aceasta explică de ce, după ce și-a luat li-

cența în drept, în loc să îmbrățișeze o carieră administrativă sau să intre în magistratură, s'a dus la Paris spre a-și continua studiile muzicale la conservator și la *Scola cantorum*, unde se ocupă mai cu deosebire de muzica populară și cântecul religios.

După ce, grație diferitelor sale concerte, s'a stabilit și la noi, prin înțelegerea tuturor, că muzica în biserică trebuie să păstreze caracterul de rugăciune, iar nicidecum de concert, începe să se ocupe de muzica populară națională. Și astfel, la 1901, întemeie, împreună cu o seamă de prieteni și elevi entuziaști societatea corală „Carmen“.

— Societatea „Carmen“ — continuă d. Kiriac — a avut fericirea să poată atrage atenția elitei noastre sociale asupra frumuseților muzicale ale poporului român și să popularizeze aceste frumuseți în cercuri cât mai înfise. Mulțumită activității acestei societăți, opera de armonizare a cântecelor naționale, întreprinsă cu atât succes în Ardeal de Gh. Dima, I. Vidu, Mureșeanu, Brediceanu, etc. se urmează și la noi. Și tot mulțumită soc. „Carmen“ azi cântecele naționale sunt bine primite în toate saloanele. Dar opera cea mai mare pe care am făcut-o și de care îmi voi aduce aminte totdeauna cu o vie emoție, — a încheiat d. Kiriac, — a fost strângerea tuturor corurilor românești din Ungaria, în timpul expoziției românești dela 1906, sub acelaș steag de înfrățire artistică.

Bucureștenul.

DIN GERMANIA

Berlin

Conflictul actual dintre Germania și Anglia, e comentat în cele mai felurite chipuri. Iată cam ce fel se exprimă de pildă un cunoscut jurnal oficios de aici anume „Vossische Zeitung“. Într'un articol de fond, spune între altele, că discursul secretarului de stat englez, pare a fi foarte interesant, dar el n'a exprimat nimic nou în afacerea conflictului și relațiilor anglo-germane, ce n'ar cunoaște și Europa întreagă. Căci *Sir Edward Grey* n'a făcut alta, decât a întărit conform adevărului, zvonurile, cari priviau măsurile luate de Anglia împotriva Germaniei și cari și din altă parte, au fost afirmate, anume de *von Kinderlen-Wächter*. Prin urmare este adevărat, că guvernul britanic a contrapus declarației Germaniei din 1 iulie, prin care se făcea cunoscut, că ea n'are intenția să ocupe portul Agadir, — o neîntreruptă neîncredere, pretinzând încontinuu noi asigurări; e adevărat, că el a comunicat precis la 4 iulie ambasadorului german, faptul, că Anglia își rezervă pentru sine dreptul de controlă asupra acordului franco-german, ca nu cumva prin el să se jignească interesele Angliei; e adevărat, că Anglia a fost la 24 iulie prin vești străine neliniștită, în privința ocupării portului prin vasul Germaniei.

Grey, în discursul său a rostit între altele, următoarea frază:

„Cu toate astea, adevărat cu cele ce au premers, s'a săvârșit pacea între Germania și Franța, ceea ce face cinste diplomaților ambelor părți beligerante“.

E adevărat! Cu toată incurcătura pe care o proiecta s'o facă cabinetul englez, acordul franco-german a reușit, argumentându-se astfel preciz intențiile pacifice și iubitoare de liniște ale acestor două puteri! Iar deoarece Grey, voia cu orice preț să-și asigure medalia sincerității, care nici nu i-se poate detrage, aruncă la urmă încă o săgeată ascuțită, asigurând Franța și Rusia, că Anglia va sta într'ajutor acestor puteri, în cazul când ar fi atacate de-o a treia putere inamică, neputându-se reține de-a declara, chiar următoarele:

folositu-s'au și de aroganța Ionesculească specifică, în care vlăstarul — sentinela a acestei familii a mers atât de departe, încât a voit să îndepărteze pe administrator din sală pe timpul alegerii și să-l împiedece în exercitarea dreptului său constituțional, dar toate au rămas zadarnice, căci a fost scris în cartea destinului, că după sinodul electoral să urmeze și preoțimea acestui tract, dintre cari mai mulți foști elevi ai părintelui Olariu, ca să-i declare, că burdismul și sfidarea organizației naționale sunt păcate atât de mari, încât nu se pot ierta așa ușor. Preoții din tract, conștii de chemarea lor, au șters — doară pentru totdeauna — pecetea burdismului de pe fruntea Ciacovei. Au declarat prin votul lor, că o inimă românească și un caracter puritan le ofere mai mare garanție decât niște cărți tipărite, și față de fostul candidat pentru episcopia din Caransebeș dr. Olariu, a ales de deputat pentru congres pe părintele administrator Augustin Ghilezan. Lupta a fost colosal de agitată în urma acțiunii neamurilor gălăgioase, cari s'au adunat în număr complet, așa că numai o majoritate de un vot s'a putut obține fiindcă d. administrator s'a reținut dela votare.

Este de regretat, că părintele Olariu iar s'a dat de uncăltă în mâna Ionescu-Burdistilor. Nu sufără îndoială, că acest fapt oferă pe lângă toate declarațiunile contrare ale părintelui Olariu, o dovadă nerăsturnabilă, că P. C. Sa plutește și azi în apele burdismului și justifică convingerea acelora, cari dubitează și azi în curățenia intențiilor acestui dignitar bisericesc.

Se dă de sine morala acestei cariere nimicite. Am ajuns, har domnului, atât de departe, că simțul național al poporului românesc nu se mai poate sfida din partea nimăru, fără ca cel rătăcit să-și primească răsplata cuvenită. Va să zică totuși avem ceva organizație, care se prezintă câteodată mai tară ca fierul.

Ciacova, 30 nov. 1911.

Corresp.

Pentru „Tribuna“

In chestia convorbirii pe care un redactor al „Tribunei“ a avut-o cu d. dr. Teodor Mihali, la Buteni, „Românul“ dă puțința interlocutorului dlui președinte al clubului nostru parlamentar să încheie discuția, — ca să nu rădă lumea.

Lipsește martori pentru convorbirea aceasta, fiindcă cei vreo douăzeci de oameni cari „s'au perindat prin camera“ dlui dr. Aurel Grozda, și însuș d. dr. Grozda, amfitrionul, aveau toți altceva mai serios de făcut — „berea“ — decât să asculte spusele dlui dr. Teodor Mihali, care obținuse un interviu...

Pe cuvântul dlui dr. Teodor Mihali nu putem pune preț pentru că d-sa minte („neagă“).

Ne bucurăm apoi că însuș redactorul amintit, în chestia asta, „nu va mai discuta“, „chiar de ar veni încă douăzeci de desmînțiri“.

Totuș am folosi și ultimul mijloc de dovadă ce ni-se indică, adevărat mărturia colegilor săi din redacție; dar ni-e teamă că domniile lor — deși n'au fost la Buteni — ar putea să „nege“ cum a negat și celălalt, adevărat președintele clubului parlamentar român...

Credem că s'a făcut destulă cinste!..

Intrucât privește chestia în legătură cu Blajul înțelegem din „Tribuna“ că redactorul amintit cere scrișoarea iscălită care precizează și nu autorul rândurilor publicate în numărul 255 al „Românului“ cari numai amintesc.

Nu ținem să lovim în persoană, dar dacă persoana cere, se va publica scrișoarea, — după promisiunea dlui Goldiș.

M. BRAUN

magazin de haine bărbătești și copii **Arad**, strada Jozsef-föherceg 3.
(viz-a-vis de statua lui Kossuth).

Mare depozit spre ales. — Prețuri ieftine. — Despărțământ deosebit pentru comande după măsură.

„Dacă Germania voiește, să fie tare, dar nu agresivă, peste trei sau patru ani va înceta absolut, oaișice sgomot despre un eventual mare război european“.

Sau cu alte cuvinte, conform opiniilor lui Grey, Germania ar trebui să mai dea dovadă de vreo câțiva ani, de modestie, ca să fie înlăturat în fine pericolul războiului.

Cu această analiză însă a discursului lui Grey, să nu fie adusă în legătură circumstanțiară, nici o critică a politicii engleze, deoarece pentru decurgerea lucrărilor nu există nici un pericol chiar și dacă Anglia se menține și mai departe în rolul unei astfel de poziții de apărare, amenințătoare? destul că Britania mare își ascute colții și înaintea și la spatele Germaniei, fapt pe care-l admite cu drag aproape întreg parlamentul german, făcând excepție doar radicalii și socialiștii! Se înțelege că pacea păstrată și așa, deoarece atât Franța cât și Rusia de mai nainte deja nu vor avea nici o poftă, ca să primească ajutorul de arme, ce li se oferă cu atâta marinimositate.

Dar afară de asta fără de un aliat puternic pe uscat, n'ar putea chiar nici prea iubitorii de război „Singoos“, un joc de-a armele.

Acestea nu vor fi decât șanse triste atât pentru Germania, cât și pentru aliatul său dela Dunăre. După descoperirile, ce s'au făcut în decursul verii, la Berlin și Londra, se poate privi limpede și în caleidoscopul politicii Austro-Ungariei. Se știe anume astăzi sigur, că Austro-Ungaria a fost înștiințată despre plecarea vaporului de război „Panther“ spre Agadir, în timpul când vaporul se afla deja pe drum, adică în același timp ca și celelalte puteri mari. Faptul acesta a fost stabilit de curând, fiind inspirat de oarecine într-un local de bal, la Viena. E importantă și o altă veste încă. La începerea tratatelor, Germania și Franța și-au promis reciproc cea mai strictă discreție.

La Berlin, secretul era păstrat ca o vinovat de mare sfîntenie, așa încât cabinetul din Viena, conform unei declarații exprese făcute de Kinderlen-Wächter, în *Comisiile*, n'a putut afla nimic despre decurgerea tratatelor diplomatice. La Paris a fost altfel. Grey, nu se sfîște să declare, că era informat pas de pas dela Paris, despre decursul tratatelor. Presupunerea se poate estinde chiar și asupra guvernului rusesc, care iarăș putea fi informat pe deplin, în cât privea secretul. Dar cel puțin cu ajutorul Angliei, lucruri prea însemnate peste tot nu a prea fost ținută la o distanță nu prea de invidiat! Mai rămâne de a constata dacă guvernul Germaniei, a lucrat conform expirațiilor și intențiilor imperiului corect sau nu!

Motivele sale sunt ușor de priceput: el voia, ca prin ținută corectă și serioasă să constrângă Anglia, ca să nu se amestece pe față și să nu facă pe profesorul sau pe judecătorul pașnic. Sau cel puțin Germania și-a ținut de o posibilitate, ca să se readucă ieșirile guvernului englez, între marginile lor legale, cece într-un moment potrivit a și fost dus exact la îndeplinire.

Lucrul ăsta și-a avut și partea sa nefavorabilă, neputând cabinetul din Viena sări, la timp potrivit, într'ajutor clientului său. În decursul verii și al toamnei, au fost semnalate felurite temeri în Germania, despre absoluta tăcere observată de guvernul austro-ungar, a cărui părere nu s'a putut ceti mai clar în presă, uitându-se în felul acestor servicii, pe cari i-le-a adus aliatul său odinioară în afacerea crizei anexării Bosniei. Sau cel puțin așa obicinuesc să se exprime adevărații adevărți ai triplei-alianțe, din Austria.

Obiecțiunea aceasta trebuie acum totuș să fie mărginită între anumite hotare.

E greu, ce-i drept pentru o putere mare, de a sprijini pretenții a căror formă și conținut erau sau deloc nu numai prin vești jurnalistice puțin demne de credință, cunoscute.

Relațiile dintre ambii aliați n'au fost schimbate, afară de o singură consecvență, ce avea să urmeze la încheierea acordului franco-german. Prietenii Franței, instruiți de mai înainte în conținutul său, n'a avut lipsă de o chibzuire mai îndelungă a condițiilor; cabinetul din Viena cunoscându-l însă abia din documentul autentic, avea lipsă ca să examineze mai întâi chestiunea și apoi să și exprime opiniile sale.

Nu există de altfel nici o îndoială în conștiința Austro-Ungariei, prin care apoi chestiunea va fi desigur încheiată.

E de discutat însă faptul, că întârzierea cabinetului berlinez, din punctul de vedere al tehnicii diplomației, e de recomandat?

Spre fericire relațiile celor doi aliați sunt așa de trainice, încât comparații și chibzuiri de acestea, nu vor lăsa în nici o parte urme mai adânci. Din nou însă iasă la iveală faptul, că pentru nici una din ambele părți, nu este favorabil ca unicul să fie ținut în nesiguranță, căutându-se în taină chezașia succesului.

Amiciția lor trebuie să fie cu atât mai sinceră cu cât vordura mai mult încordările cu Anglia. Și chiar și în chestia războiului pentru Tripolitania, e de lipsă o înțelegere reciprocă, deoarece dacă războiul se va întinde peste iarnă, până la primăvară, cei doi aliați vor fi necesari unul celuilalt.

Correspondent.

DIN BUCOVINA

Cernăuți

Primii fulgi. Un Vlaicu-Bucovinean. Obrăznicie jidovească.

A fost o toamnă, cum de mult nu mai avusem. Zilele frumoase și calde și nopțile senine te făceau să crezi, că de astădată n'o să mai vină iarna viforoasă. Era atâta liniște în natură, de par'că adormiseră toate vietățile.

Dar înainte de câteva zile cerul senin se posomorî și o ploaie deasă începu să bată în zidurile orașului. Rea prevestire! Știam, că în curând o să urmeze omătul care va îmbrăca în haină albă întreaga natură.

Primii fulgi își căutără și ei adăpost pe acest țărâm. În scurt timp zăcea totul sub zăpada albă. Pomii păreau înfloriți și numai din când în când scuturau ramurile cristaline. Câte un vrăbii trist și zgrebuit (căci numai el a mai rămas) își ia zborul prin oraș, doară și-ar umplea gura cu niște grăunțe.

În fața acestei schimbări rapide a vremii stau nedumerit și mă pierd în marea gândurilor. Pe dinaintea ochilor mei defilează anii copilăriei mele, plaiurile frumoase, pe cari mi-am refăcut începutul tineretii și acei moșnegi, din a căror gură am auzit în timpul iernii primele povești și basme.

Sunt incredințat, că și acu stă moșneagul nins de neaua bătrânețelor la gura sobii, povestind despre Cosinzene, Feți frumoși, balauri etc. nepoțelilor, cari stau cu gura căscată, ascultând cu evlavie glasul tremurător al bătrânului.

Un Vlaicu bucovinean. Sub acest titlu citim de un timp încoace rînduri în ziare, cari ne aduc numai laudă și cinste. E vorba de tânărul student Dimitrie Rusu, care prin mintea ageră și-a câștigat un bun nume. Dânsul a făcut mai multe aeroplane în viață, pe cari le-a și patentat. De prezent petrece în Wiener Neustadt, unde lucrează cu mult zel la construirea unui nou aeroplan. Dacă va izbuti și cu aceasta, desigur, că d-sa va fi pus între acei bărbați ai neamului nostru cari au adus servicii neprețuite omenirii întregi pe terenul invențiilor. E destul de dureros, dacă trebuie să amintesc, că acest tânăr plin de speranțe n'a fost ajutat de fruntașii noștri din Bucovina. Adeseori s'a îndreptat către dânsii, dar n'a fost ascultat și a trebuit să îndure multe nevoi, cari îl opriau dela ținta sa.

E veșnic acelaș lucru. Când avem un om genial în mijlocul nostru, nu știm a-i da atenția cuvenită. Abia când dispăre din rândurile noastre, vedem, că respectivul n'a fost un simplu muritor, un om, care n'are dosarla nici o faptă însemnată, ci un om, căruia îi închinăm numere de ziare, îi consacram amintirea în articole elogioase sau îi ridicăm și statue. Dar acestea toate, după ce pământul și-a luat tributul, iar sufletul său planează asupra acestui neam, care nu știe să și prețuiască oamenii mari. Dacă nenorocirea cunoscutului literat Dimitrie Anghel a numit-o cineva „Ironia vremurilor“, putem numi desinteresul celor mari și cu bani față de d. Rusu „Ironia oamenilor“.

Cât de periculoși sunt ovreii, acei oaspeți nechemăți în presă, au documentat alții prin studii amănunțite. E foarte curios felul lor de a scrie și a trata unele chestii, cari adeseori nu stau în competența lor. Nu știu însă, ce voiesc acești cuconăși dela noi? Cel mai mic incident le oferă prilej să arunce întreg noroiul sufletului lor decăzut asupra

neamului nostru. Îndeosebi nu se pot împăca cu acei „Bauer“, cari se trezesc din somnul lor adânc la o viață nouă. Li-e teamă, se vede, că nu vor mai avea pe viitor pe cine exploata.

Intrând ieri într'o cafenea, mi-a căzut în mână „Czernowitzer Tagblatt“. Frunzărind acest ziar iudeo-german, am dat peste o notiță reproducă din alt ziar, firește tot de acest soi, cu următorul cuprins: Țărani fanatizați de agitatori daco-romani au pătruns înarmați în localul școlii din Szent-András (comit. Hunedoarei) și au distrus-o etc. etc.

Mintîți, oameni lipsiți de adevăr! Acei țărani au cerut de sigur ani de-a rândul, să li-se dea ceea ce le aparține cu dreptul. Dar dreptatea a întârziat de astădată prea mult. Răbdarea are încă odată sfârșit.

„Și dacă dreptul cu bine nu-l poți scoate la arma n' năvăle, arma-ți dă dreptate“.

Noi, distinșilor gazetari ovrei, ne apărăm nevoile, limba și moșia strămoșească, iar voi vânați numai banul cosmopolit. Voi ați fost totdeauna aliații dușmanilor noștri, cari caută să ne desnaționalizeze cu orice preț. Însă oricât veți striga voi și vă veți supăra, noi vom urma calea noastră, care ne va duce la izbândă sigură.

Corresp.

Războiul italo-turc

Agitația presei vieneză contra Italiei. — Întărirea Salonicului. — Chestia Dardanelor. — Agitația presei italiene contra generalului Gotz-pașa. — Regele italian la granița austriacă. — Chestia triplei alianțe. — Iminenta demisie a ministrului de război turc. — Întreruperea comunicației de telefon și telegraf. — Negocierile pentru pace întâmpină dificultăți.

În sfârșit azi trupele italiene au obținut un rezultat de importanță decisivă. După o luptă înversunată ele au ocupat oaza mare de lângă Tripolis. Invingerea aceasta are pentru italieni o importanță îndoită. Atacurile continue ale arabilor contra Tripolisului împiedeau înaintarea armatei italiene, îi paralizau mișcarea liberă, iar asalturile nocturne potențau nespuse de mult nervositatea soldaților. Prin alungarea arabilor din oază, italienii au câștigat cale liberă spre deșert. De altă parte prin faptul acesta italienii au tăiat definitiv linia de comunicație a arabilor cu marea, de unde aceștia încontinuu primeau și ajutor din Tunis.

Agitația presei vieneză contra Italiei

Viena. — Ziarul „Reichspost“ se agită contra Italiei. Ziarul publică o telegramă din Londra, în care se spune, că Italia își va întinde războiul în Balcani. Ziarul atrage atențiunea, că nu se mai poate încrede nimănui în Italia.

Viena. — Cerându-se informațiuni în cercurile italiene asupra telegramii primite din Londra de către ziarul „Reichspost“ după care Italia ar fi încunostințat puterile, că va întinde războiul în Balcani, știrea nu a fost desmințită.

D'Annunzio pleacă pe câmpul de război

Roma. — Gabriele D'Annunzio a adresat ziarelor o scrisoare prin care declară, că vrea să plece pe câmpul de război pentru a culege impresii pentru o operă poetică patriotică.

Întărirea Salonicului.

Belgrad. — Ziarul „Politika“ anunță, că Turcia a luat toate măsurile pentru întărirea Sa-

lonicului în contra unui eventual atac al flotei italiene.

Chestia Dardanelelor.

Constantinopol. Consiliul de miniștri de ieri a hotărât, că după desbaterea dorințelor Rusiei în chestia Dardanelelor va adresa ambasadurilor săi dela curțile puterilor un circular, în care va spune următoarele:

„În situația războinică actuală guvernul otoman își rezervă cea mai deplină libertate de acțiune, ca din caz în caz să procedeze în conglăsură cu interesele statului. Turcia nu se simțeste obligată să respecte astfel de tratate, pe cari însăși puterile nu le respectă“.

Agitația presei italiene contra generalului Golz-pașa.

Milano. — Ziarele protestează în contra faptului, că generalul Von der Golz-pașa face colectă pentru „Semiluna“ și conduce expediția de ajutor. Ziarul „Stampa“ invită pe împăratul Wilhelm să interzică aceasta generalului său.

Regele italian la granița austriacă.

Viena. — Agenției Herzog i-se anunță din Milano: Acum de curând regele Victor Emanuel a petrecut în nemijlocită apropiere de granița austriacă și a privit fortificațiunile dela graniță. Regele a făcut apoi o călătorie pe lacul Garda. El a fost însoțit de prințul abruzilor, care petrece în concediu până la sfârșitul lui decembrie.

Chestia Triplei-alianțe.

Paris. — După știrea „Agenției italiene“ în chestia reînnoirii ori disolvării triplei-alianțe nu s'a adus încă nici o hotărâre. În prezent între Maj. Sa împăratul Francisc Iosif, împăratul Wilhelm și între regele Victor Emanuel decurge un schimb des de scrisori în chestia reînnoirii triplei-alianțe. Conținutul acestor scrisori este ținut în cel mai strict secret.

Iminenta demisie a ministrului de război turc.

Constantinopol. — În cercurile politice de aci circulă cu persistență șvonul, că ministrul de război va demisiona.

Înteruperea comunicației de telefon și telegraf.

Londra. — „Daily News“ anunță, că ieri noapte la ordinul guvernului italian comunicația de telefon și telegraf dintre Italia și Elveția precum și dintre Franța deodată a fost întreruptă. Numitul ziar crede, că au avut loc evenimente importante, cari apoi au determinat guvernul italian să ia dispoziții atât de extraordinare.

Negocierile pentru pace întâmpină dificultăți.

Viena. — Negocierile pentru pace întâmpină dificultăți foarte mari. Turcia nu vrea cu nici un preț să recunoască Italiei anexarea și cere ca negocierile să fie făcute pe baza recunoașterii suveranității ei asupra celor două provincii africane.

Aceste condițiuni Italia declară că nu le poate admite și că va trebui să recurgă la o acțiune navală contra insulelor și porturilor din Turcia europeană.

Situația dupăcum se vede e departe de a se clarifica.

S'au scornit barbăre vânturi...

S'au scornit barbăre vânturi
Și-o luară către sud,
Au pornit cu gânduri rele
Dar de-abia se mai aud.

Căci văzură 'n drum pe draga
Stând pe gânduri în pridvor
Și 'ntr'atât să zăpăciră
Că-și uitară planul lor.

A. Cotruș.

In inima pădurii

de Const. A. Giulescu

De cum intri în inima vâlceleii Cobrenilor, cam în apropiere de „Stâna lupului“ simți cum te fură liniștea pustiului.

Dacă lași în stânga cărarea ce urcă spre piscul Gurguiului și pornești razna către gura vâlceleii, lumina se micșorează treptat, treptat. O răcoare plăcută se ridică de sub bolțile nepătrunse de razele soarelui, sub care se ascund în timpul zilelor de vară, dihaniile codrului, care colindă toată noaptea împrejurimile. Isoare limpezi aleargă prin fâgașe năpraznice, cu maluri înalte, făcând prin murmurul lor și mai de temut pacea necuprinsului.

Cum scapi însă de sub pletele codrului, pădurea de fagi și mesteceni se rărește, zările se deschid, iar lumina îți năvălește în ochi, orbitoare. Pare că ieși din adâncul pământului.

De-ți arunci acum ochii printre culmile depărtate, vezi ici o cramă de vie, dincolo lanuri întinse de grâu și păpușoi; iar de-alungul zăvoaielor de răchiți se zărește sclipind apa Oltețului, ca un iavor de argint topit, în bătaia soarelui. Sate imprăstiate, fumegă peste umerii dealului Vărlenilor, și cu cât mergi mai departe, cu atât pustietatea rămâne mai în urmă...

În aste locuri sălbatice, mi-am petrecut anii copilăriei, întovărașit de Petrache al lui Badea Răsură, zis și Mustăcioară de argint.

Era băiat bun și chipeș Petrache. Bine legat și mai răsărit ceva decât mine, intrase în al douăzeci și cincelea an, pe când eu aveam de-abia șaptesprezece. Totuși, ne înțelegeam de minune... Plecam din zorii zilei la vânătoare. Colindam, pădurile și dumbrăvile, treceam prin suhaturi cu tufiguri dese, și ocoleam tocmai pe la bălțile negre; iar pe vremea când începea să lăcrămeze luceafărul de-asupra dealului, coboram și noi către sat...

Așa de mult se obișnuise Petrache cu po-recla de „Mustăcioară de argint“ că nu-ți mai răspundea, când îl strigai altfel. Dar, fi era și potrivită vorba asta, căci avea o mustață neagră cu luciri de cărbune stins, și alta bălană ca firele de argint...

Pare că-i aud și azi glasul în revărsatul zorilor, însoțit de o ușoară bătaie la geamul care da în grădină:

Scoal' domnișorule, că uite răsare soarele, și iepurele s'a pitit de mult...

Cât ai clipi din ochi, mă îmbrăcam și porneam la drum. De multeori nici nu răsărea soarele, și noi trântisem un iepure la traistă...

Era vrednic, nevoie mare, la vânătoare, Mustăță de Argint. Se ținea de căne prin pădure, cutreerând meleagurile, bătând mărăcinișurile, și scotocind toate bălăriile. Cum, și ce fel, îmi trimetea mai în fiecare zi un iepure, ori o vulpe în bătaia puștii. Iar când se întâmpla să scap focul, mă dojena toată ziua...

Era vara pe sfârșite. Nu plouase de o lună și mai bine. Zilele erau tot călduroase, năbușitoare. Nici un strop de roaună nu cădea în timpul nopții, așa că la pădure nu mai era chip să găsim ceva. Din astă pricină stăteam mai mult pe acasă...

Intr'o dimineață, pe când răsărea soarele din dosul culmei Gurguiului, mă pomenesec cu Mustăcioară de Argint la mine.

Între altele, mi-a spus că în dunga pădurii Cobrenilor, cam în apropiere de Balta-neagră, a descoperit ceva bun pentru noi. Acolo, se aflau doi nuci bătrâni, ca la depărtare de două-sute de pași unul de altul, iar alături de ei câte un scoruș sălbatic, de cari se agățaseră niște agurizari, răsăriți cine știe cum în aceste locuri. Ciorchinile de struguri, atârnavă ca niște lacrimi, tocmai pe vârful scorușului; iar frunzișul verde, cu nenumărate tulpini de viță sălbatică, îl îmbrăcau pe toate părțile într'un fel de manta largă, de nepătruns... Aci se adunau mierle, sturzi și grauri, ca să ciugulească boabele de struguri din agurizari.

Ne-am vorbit atunci să ne ascundem fiecare sub cele două bolți din preajma nucilor, și de acolo să pândim păsările, cari veneau la struguri. Așa am făcut. Și toată ziua: poc, poc; plecam în fiecare seară cu traista înjumătățită de mierle și grauri.

Ne-am dus așa în aste locuri, vre-o trei săptămâni în șir. Nu știu cum se făcea, dar cele mai multe focuri le trăgeam eu. Mustăcioară de Argint, lăsa să treacă zile întregi, și nu descărca nici un foc. Era bucuria mea. Dar, când îl întrebam seara, cum se face că el nu are noroc, îmi răspundea râzând:

Am noroc în altele, domnișorule. Și apoi locul duminic e și mai bun ca al meu. Acolo, bat mierlele ca albinele la stup...

Îl ascultam nedumirit, și mă uitam în ochii lui negri, lăcrămați. Visător, privea spre întunericul tufarului, de unde parcă tot aștepta să-i răsară o fericire pierdută, un ideal sburdat!...

Intr'o noapte, dedese o bură de ploaie. Se mai răcorise pământul. În zorii zilei Mustăcioară de argint a fost la mine. Mi-a spus că nu mă poate însoți în ziua cea la vânătoare, fiindcă e chemat cu ordin la subprefectură. Am plecat singur.

Când am ajuns pe culmea Cobrenilor, răsărea soarele. Un foc de raze vierii și gălbui se înfrățeau pe picăturile de rouă, părand o puzderie de lacrimi adormite pe frunze și ierburi. Negurile se ridicau de pe văi, așternându-se peste pădure ca niște trâmbe de pânză străvezie... Natura întreagă era mai veselă, păsările mai vioaie, și inimile mai pline.

Mergeam pe cărarea ce duce la agurizari. Când am scăpat din copcile tufarului de sub bolțile pline de rouă, soarele se ridicase de-asupra pădurii. Căni goneau o vulpe. De-abia li-se mai auzeau glasurile după cotitura vâlceleii, tot mai departe, și tot mai încet. Zările se deschideau din ce în ce mai luminoase; iar pe întinsul văii pluteau nurași subțiri, nestatornici.

În scurtă vreme eram între cei doi agurizari. M'am gândit atunci, că ar fi mai bine să mă duc în locul unde păzea Mustăcioară de argint. Mi-se părea că acolo bat și mai mult mierlele în dimineața cea.

Când am intrat însă sub boltă, deodată mi-s'au întunecat mințile. Am dat un țipet ușor, și m'am retras câțiva pași în urmă, zărisem înăuntru un corp de femeie, tolănită într'o dungă pe un pat de fân și frunze. M'am apropiat din nou de boltă. Femeia se deșteptase, cătând să-și ascundă fața într'un tulpă. Atunci am întrebat-o:

— Dar, pe cine aștepti aci, fetico?

— Ei, n'astept pe nimeni, mi-a răspuns tremurând de spaimă. M'am pitit aci de căldură, să mai răsuflu. Vin tocmai din Dealul Mare și sunt

Ocaziune de procurat mobile!

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

Széékely és Réti

din Murășvașarheiu, piața
: Szechenyi Nr. 47. :

Se pot prevedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimit în provincie bogate colecții de mustre.

ostenită... Mă iartă și dumneata că m'ai găsit culcată.

În vremea asta își strânse fusta pe lângă corp, cătând să-și ascundă picioarele. Sfișoasă, cu obrazii rumeni ca două mere domnești, și-a ridicat spre mine ochii negri, rugători.

Am privit-o atunci un crâmpoi de vreme, ca pe o fericire îndepărtată, ca pe un vis nețrăit... Și așezându-mă alături de ea, i-am zis:

— Dar pe Mustăcioară de argint îl cunoști?

— Cum să nu-l cunosc, dacă am copilărit împreună. Și apoi...

— Și apoi ce? Am întrebat-o, văzând că se sfiște ca să vorbească.

Dumneata, văd că-ți bați joc de mine, mi-a răspuns mâniață, lăsându-și ochii în jos. Pare că nu ți-a spus el tot? Știi cu ce e un flecar. De și s'a jurat că nu, dar tot nu-l cred...

— Fi pe pace, i-am zis, că nu mi-a spus nimic.

— Și după o clipă de tăcere am urmat:

— Și eu care mă întrebam în fiecare zi, de ce bat așa de mult mierlele în agurizarul sub care pândesc de atâta vreme?

— Ei?

— Atât. Vezi că știi acum tot?..

— Știi, dacă ți-a spus el.

— Nu-i adevărat, am zis. Te-ai prins singură cu vorba. A fost o întâmplare să te găsească aici... Și dintr-o glumă, vrei să te superi pe el? Iți dai seama ce faci?

— Lasă că știu eu, mi-a răspuns năcăjită, sculându-se de jos. Și-a tras apoi cămașa pe șolduri, potrivindu-și alțițele pe sânii plini; s'a apropiat de mine, și mi-a zis cu glasul înecat:

— Acum îți fac o rugăciune: Să nu pomești nicio-dată lui Petre că m'ai întâlnit aici și am stat de vorbă. Imi făgăduiești?

— Da, îți făgăduiesc, i-am răspuns.

— Atunci, te las cu bine. Uite, îți dau floarea asta. E lacrima dorului, floarea dragostei; cum vrei să-i zici.

Era în adevăr un fir de busuioc, pe care mi-l dedese din sân...

A eșit apoi de sub boltă, dispărând ca o nălucă. Priveam îndurerat cum se duce pe cărare, ușoară, mlădiindu-și corpul ca o căprioară fugară. Tot mai nebunatic năvălea în urmă-i dorul meu, gândurile mele toate!... Când n'am mai văzut-o, am privit la firul de busuioc, pe care-l țineam în mână. Mi s'a părut negrăit de frumos!... Mirosu-i sălbatic se răspândise sub toată boltă, și parcă nu mi venea să mai părăsesc acest loc, unde mă fermecase pentru prima oară doi ochi frumoși, purtându-mă în lumea basmelor, pe cărarea dragostei...

Cronica externă

Legile sociale ale guvernului român.

București, 22 noemvrie

Sunt o întreagă serie de legi sociale cari se impun în România. Există clase sociale cari, nemulțumite cu actuala lor situațiune, ar dori foarte bucuros introducerea unor reforme cari să mai scază din grelele sarcini ce apasă asupra umerilor lor.

Atât guvernele liberale cât și cele conservatoare își dau silința să ușureze soarta acestor clase năpăstuite, cari, bine înțeles, sunt *clasele de jos*, tocmai acelea cari joacă un rol mai mare în producțiunea națională.

Știm cu toții că reformele radicale și mai urgente se impun în ceea ce privește *talpa țării*: țărănimea. De aceea grija guvernelor, mai ales dela 1907 încoace, este de a introduce treptat-treptat reforme agrare, cari să dea țaranului român posibilitatea unui trai mai bun. Într'adevăr situațiunea țaranilor în unele județe este intolerabilă. Orice amânare, orice șovăire în sanarea acestui rău ar putea să fie fatală.

Poate tot atât de rea este starea lucrătorilor dela orașe: a claselor de lucrători industriali și lucrători meseriași. Scumpirea continuă a traiului și risicurile mari cari sunt împreunate cu aceste ramuri de producțiune, fac situațiunea acestor lucrători dificilă și de multe ori periculoasă, fără ca ea să fie compensată prin salarii mari.

Alte clase sociale nemulțumite sunt clasa *micilor* comercianți și a *micilor* funcționari și liber profesioniști. Cine nu știe câți avocați din București mor de foame și câți licențiați în drept sunt siliți să între coști la ministere? Cine nu știe cât de puțin câștigă un mic comerciant, cât de mare este rizicul întreprinderii lui și ce ingrătă este munca lui istovitoare și plină de griji? Și cu toate acestea el trebuie să înfrunte toate pretențiunile vieții dela oraș.

Guvernul prezidat de dl. Carp a promis prin apelul către alegători ce l'a făcut înaintea alegerilor generale din anul acesta, să intervieve cu o serie de *legi sociale*, cari să mai abată sau să suprimie complect relele sociale sus arătate.

Mesagiul regal a indicat, prin câteva cuvinte, cari vor fi reformele sociale pe cari voește să le introducă actualul guvern conservator.

Unele din proiectele de legi, cari vor fi prezintate în sesiunea această camerei și senatului, sunt deja gata și putem să ne facem reflexiunile lor.

Să vedem întâi ce are de gând să facă guvernul *pentru țărani*. Credem că această chestiune este mai importantă decât toate celelalte, de oarece susținătorii adevărați ai statului *național* român sunt țărani. Buna lor stare trebuie să ne fie mai scumpă decât orice, căci ei susțin armata, ei dau contingentul cel mai mare la producțiunea națională: producțiunea agricolă, ei alimentează orașele noastre, *străine*, cu populațiunea *românească* și, în sfârșit, ei formează grosul populațiunii din țară.

Guvernul a promis prin apelul electoral din Ianuarie, să vândă țăranilor bunurile de mână moartă, adică pământurile cari formează proprietățile *persoanelor juridice* (societăți sau fundațiuni) cum este spre exemplu Eforia spitalelor civile, Așezămintele brâncovenesti, etc.

Acum guvernul vrea să se țină de promisiune și a elaborat un proiect de lege prin care se va decreta vânzarea în loturi a unei mari părți din proprietățile fonciare de mână moartă. Proiectul n'a rămas încă definitiv. La început se proiectase vânzarea tuturor bunurilor de mână moartă, inclusiv proprietățile Eforiei spitalelor civile și ale Academiei române. Se pare însă că aceste două persoane juridice vor fi exceptate din regula generală. Este însă sigur că se vor vinde *țăranilor peste un milion de pogoane*.

Credem că acest pas este foarte însemnat în istoria noastră agrară. Dar totodată ne exprimăm speranța că acesta nu este decât un început în marea serie de reforme agrare, pe cari le vor face guvernele române spre a ridica țărănimea la bună stare.

Un alt proiect de lege important este asupra *asigurărilor muncitorești*, elaborat de ministrul industriei și comerțului. Acest proiect de lege este condus de următoarele principii: Asigurarea contra boalei se face

cu contribuțiunea exclusivă a lucrătorului, asigurarea contra accidentelor provenite prin boală și pentru cazul bătrâneții este pusă în sarcina patronului și a statului.

Prin acest proiect de lege actualul guvern conservator a consacrat un punct de vedere *democratic*, care în 1907, era calificat de ziarele conservatoare ca „socialist”.

O altă reformă care consacră principiul de *intervențiune a statului* va fi legea asupra *reorganizării corporațiilor meseriașilor*. Se va face o centralizare absolută a veniturilor acestor corporații înființându-se o „Cassă centrală” și o „Asociațiune patronală”, Autonomia comitetelor corporațiilor va fi desființată.

În chipul acesta partidul nostru politic cel mai puțin intervenționist va consacra un punct de vedere aproape socialist! Astfel se calcă peste principiile de teorie politică atunci când este vorba de a face un bine patriei.

Alte reforme sociale utile vor fi: suprimarea reducerilor dela pensii, desființarea claselor de patentă cari nu trec peste 10 lei în jos, toate reforme sociale menite a usura sarcinile păturilor de jos ale societății noastre.

Acestea sunt reformele sociale pe cari vrea să le realizeze actualul guvern conservator. Ele coprinde o serie de dispozițiuni bune, proprii a pune organizațiunea noastră socială pe niște temelii mai solide. Principiile democratice cari au fost consacrate în unele din proiectele de legi vor ajuta mult la stabilirea *armoniei sociale* care ne este necesară pentru desvoltarea statului nostru.

Să sperăm că legile sociale vor fi just și bine executate și că după o experiență favorabilă va urma o altă serie de reforme sociale, tot cu tendința ca statul să *intervieve* oriunde este nevoie de îndreptare, de îmbunătățire, în organismul nostru social. În chipul acesta se va creia nu numai o atmosferă prielnică pentru pacea socială dar se va înlesni întregul progres al națiunii.

Mircea Russu Șirlanu.

Criza anglo-germană

Răspunsul germaniei la discursul lordului Grey.

Discursul lordului Grey asupra crizei Marocane nu a rămas fără replică din partea Germaniei.

Deși ministrul englez a vorbit numai după ce a fost provocat de cancelarul german, totuși, contele Bethmann-Holweg a ținut să revie încă odată cu noi lămuriri asupra acelor acțiuni diplomatice, din acele memorabile momente în care Europa a scăpat ca prin minune de cel mai sângeros războiu ce l'ar fi văzut istoria. Se pare că Germania și Anglia nemulțumite de faptul că nu și-au putut măsura forțele într'un războiu au hotărât să se bată măcar pe cale oratorică prin discursuri.

Intregul discurs al cancelarului german respiră o mândră încredere în forțele Germaniei, constituie un avertisment la adresa Angliei. E un fel de manifestare care voiește oare-cum să șteargă impresia că Germania s'a arătat slabă în fața fermității britanice. Contele Bethmann-Holweg a voit să afirme că Germania nu se va lăsa intimidată de nici o putere lumească și că oricând vor încerca dușmanii să-i pună piedeci în calea progresului, poporul german e gata să-și apere drepturile atacate cu forța baionetelor și cu gurile tunurilor.

Germania nu e dușmană păcii, chiar dorește pacea, dar dacă aspirațiunile sale naționale numai prin războiu le poate realiza, ea nu se teme nici de războiu. Anglia, nu Germania a turburat pacea

punându-i acesteia bete în roate atunci când își apăra drepturile legitime în Maroc.

Iată un rezumat după acest discurs merit să provoace o mare senzație în lumea politică.

Cancelarul german ia cuvântul și rostește într-o liniște mormântală următorul discurs, pe care-l dăm în scurt rezumat:

Conflictul marocan.

„Ni-se fac imputări din toate părțile, de ce n'am făcut mai mult pentru informarea opiniei publice în chestia conflictului marocan. Motivele, cari neau îndemnat să fim cât se poate de rezervați în acțiunea noastră și să păstrăm cel mai strict secret asupra mersului tratativelor, se esplică ușor, dacă ne dăm seama de gravitatea situației în care eram pe timpul tratativelor. Sunt incalculabile urmările ce le-ar fi avut pentru pacea europeană o tactică greșită din partea noastră. Ce se întâmplă, de exemplu, dacă răspundeam pe timpul acela de încordare a nevoilor în mod oficios la declarațiile apărute în presa engleză! Cine ar putea-o spune?

Dar trebuia să ținem cont și de opinia publică din Franța. Nici guvernul francez, nu cred, că ar fi putut învinge rezistența ce lumea franceză o opunea pretențiilor noastre. Să nu uitați, că prin acțiunea ce am început în Maroc am pus bazele unei dintre cele mai grele opere de stat, luând în același timp cea mai mare răspundere asupra noastră.

Ce voia Anglia?

Ne întreba Anglia, ce căutam la Agadir? Ei bine, i-am răspuns destul de răspicat prin instrucțiunile ce le-am dat ministrului nostru la Londra, în 30 iunie a anului 1911. Nici Rusia și nici chiar Franța, care era cea mai interesată în chestiune, nu ne arăta atâta neîncredere în scopurile ce urmăream pe coastele marocane.

Cu greu ne explicăm nedumeririle Angliei cu privire la intențiile noastre bune, deoarece știut este că Franța n'a întreprins nimic în decursul tratativelor, fără a o aviza întâi.

Agravarea conflictului anglo-german numai la două motive le putem reduce, întâi că s'a interpretat fals discursul meu din 1 iulie și al doilea că s'a dat publicității declarația ostilă a unui membru marcant din cabinetul englez.

In interesul păcii.

Tratativele noastre cu guvernul francez au fost inițiate și conduse din amândouă părțile cu cea mai mare bunăvoință. Când în 9 nov. am ajuns la rezultatul dorit, la înțelegere deplină cu guvernul francez, Anglia s'a grăbit să-și exprime în mod oficios mulțumirea pentru încheierea norocoasă a acordului franco-german.

Ei bine, domnilor, vreți o dovadă mai bună a intențiilor noastre curate față de interesele Angliei!

Să dăm la o parte neîncrederea, să ne înfrământăm gelozia și să nu privim cu ochi răi la progresul vecinilor! Spiritul în care progresa poporul german îl vădește istoria celor din urmă 40 de ani. Vom înainta și mai departe în același spirit, dacă ne vom putea conserva forțele pe toate terenele. Puterea Germaniei e în sine o garanță, că vecinii îi vor căuta prietenia și se vor feri să-i atâte dușmănia.

În conflictul marocan poporul german a dovedit un tact deosebit și o corectitudine rară, deamnă de admirat. Deie cerul să ne putem păstra și în viitor, în chestiile mari naționale, sângele rece, unitatea și solidaritatea desăvârșită!

Discursul lui Bethmann-Hollweg e acoperit de aplauzele și aclamațiile camerei întregi. La discuția expunerilor cancelarului german iau parte deputați din toate partidele parlamentare. Afară de socialistul Bebel, toți își exprimă mulțumirea pentru felul cum a procedat diplomația germană în conflictul marocan.

A apărut

„LA MASA CALICULUI”

Schițe și nuvele

de

Caton Theodorian.

Se găsește la toate librăriile din Ardeal pe preț de 1 cor. 50 fil., sau la autor, București, str. G. D. Pallade 49, în schimbul costului plus 10 fil. porto.

O întâmpinare

Sub semnătura „un privitor” sub care își ascunde numele dr. Simeon Butean, avocat în Șomcuta-mare, în nrul 241 al „Tribunei” acest domn avocat publică câteva șire, în care e tare încântat de naționalismul său și aceasta în detrimentul altuia, ca să poată realiza două câștiguri deodată.

Numitul privitor, în legătură cu alegerile congregaționale din cercul Prislop al com. Sătmar, uzează de toate mijloacele pentru a mă ponegri, monopolizând pentru sine și ai săi, cunoscutul naționalism de reclamă ieftin și practic în același timp.

Naționalismul d-lui Butean ca și al altora de felul lui n'ar merita vre-o atenție; întru cât însă acest naționalism îl face pe contul meu țin să lămuresc chestiunea:

Adevărul este, că la alegerile congregaționale din anul trecut, cu toate că comitetul comitatens a decis luarea luptei în întreg cercul Șomcutei, singur eu am dus până la sfârșit această luptă pe când d. conaționalist Butean, cu toate, că a fost candidat și rugat a-și susține candidatura nu a găsit de cuviință a-și lăsa ocupațiunile sale advocaționale pentru altele mai puțin productive.

Astfel din cele opt cercuri electorale din ținutul Șomcutei singur eu am pornit și susținut lupta pentru steagul partidului național român.

Pe când eu deci mă expusesem tuturor persecuțiilor de cari e capabilă administrația noastră, pe când luptam în comitat ca și la tribunal pentru nimicirea alegerii d. dr. Simeon Butean, era foarte mulțumit, că afacerile sale advocaționale îi mergeau poate tot așa de bine ca mai înainte.

În fine nimicindu-se alegerea s'a început șirul luptelor nouă, însuș președintele alegerii, protopretorele Jeszenszky Béla a candidat pe tatăl său și pe un notar comunal în contra mea și a declarat în fața unei societăți întregi, că chiar dacă voi sta în vârful capului, el ca președinte, va alege pe candidații lui. La această amenințare, eu am început lupta cu toate puterile de cari dispuneam, am cutreierat comunele, am însuflețit alegătorii, ca volnicia cel puțin acum să nu învingă steagul partidului național român.

În aceste efortări d. Buteanu și prietenii lui nu numai că nu m'au ajutat, ci formal au refuzat concursul. Atât d. Butean cât și prietenii lui nici cu vorba și nici cu vre-o faptă n'au arătat, că ar dori să iee lupta în cercul Prislopului. Astfel eu am rămas singur și tot singur am și dus la izbândă steagul partidului nostru.

Dar ca lumea românească să știe cine sunt aceia cari sub masca naționalismului, pe care prin fapte nu-l dovedesc niciodată, atacă cinstea oamenilor, țin de datorință a descrie pe acest „privitor” oțelit din Șomcuta.

De acest aderent ceata de „oțeliți” a fost inspirată, cu drept cuvânt, când au descris pe avocatul român, ca celce vinde capra țaranului român.

Arhivele judecătorei din Șomcuta, cu duiumul pot să servească documente, cum acest naționalist și „oțelit” a licitat averile românilor săraci și copiilor orfani pentru 2—3 coroane, ba chiar și pentru 40 fileri spre indignarea românilor și a tuturor străinilor. Procuratura din Sătmar poate servi cu arătările criminale, ce s'au făcut în contra acestui „oțelit” naționalist.

Dar ca să se știe mai bine cine este acest domn, voi da aci numai o singură întâmplare, care caracterizează pe deplin pe acest apărător al naționalismului din Șomcuta în contra pericolului, ce ar veni din partea mea.

Tinerimea din Șomcuta a aranjat o petrecere cu scop filantropic — din întâmplare — prezidentia acestui domn. Petrecerea a succedat, având un rezultat material frumos. D. președinte însă opunându-se voinței aranjatorilor s'a făcut stăpân pe venit, voind a-i da altă destinație, decât ceoace o doreau toți. Numai după ce eu mutându-mă la Șomcuta și luând cunoștință despre lucrul acesta, l-am amenințat în repetite rânduri cu proces, în cazul când nu limpezește chestiunea, cu mare greu a pus venitul petrecerei la dispoziția aranjatorilor.

însă și atunci a reținut diurne, susținând, că el nu-i dator a aranja în cinste petreceri.

Cu atare reprezentant al „oțeliților”, oricât lamentează în „Tribuna” nu am fost și nu sunt aplicat a susține legături sociale și oricâte atacuri oțelite ar îndrepta în contra mea în „Tribuna”, nu mă va putea constrânge să-mi schimb părerea, chiar dacă să provoacă la naționalism, căci eu sunt de părere, că luptele naționale numai prin caractere se pot duce la izbândă, un domn ca Butean cel mult ne va compromite cauza.

Aceste adevăruri îl dor pe d. Butean, precum acela, că alegătorii din cercul Prislopului sunt de o părere cu mine. Alegătorii au dovedit-o aceasta, când d. Butean a venit în comuna Gaura, ca să-și câștige aderenți pentru a-mi nimici situația mea. Alegătorii l-au primit cu fluierături și în înțelesul strict al cuvântului, l-au huiduit din comună.

Aceeaș simpatie îl aștepta pe d. Butean în Prislop, făcându-le cunoscut locuitorilor în mod binevoitor, că e posibil ca d. Butean să vie și în Prislop, mi-au pus în vedere, că vorbind în favoarea d-lui Butean — care destul rău a făcut celor mai mulți dintre ei — prislopenii nu vor primi cu plăcerea aceasta.

Față de aceste sentimente nici pe lângă cea mai mare bunăvoință a mea, nici pe lângă popularitatea mea, care o am înaintea alegătorilor, nu putea să ajute alegerea de membru în congregație a d-lui Butean.

De altcum și d-lui recunoaște în acel articol, că a încercat să candideze, dar alegătorii i-au declarat, că nu poate avea șanse și nici nu și-a aflat pe nime, cine să voiască a candida în contra mea, împreună cu dânsul.

Declarația aceasta a d-sale e destul de eloquentă.

Dar dacă d-sa a ținut, că interesele naționalismului sunt periclitat prin mine, să fi poftit a lua lupta în contra mea, mântuind astfel naționalismul, și prin fapte să fi lucrat, să nu recurgă la sistemul „oțeliților” de a nu face nimic, ci numai a ponegri prin atacuri ziaristice cinstea acolora, care lucră.

De altcum pe acest domn Butean, fiind aderent de al oțeliților, bucuros îl cedăm lor.

De astădată cu considerare la oficiul, ce-l ocupă, nu voi expune motivele, de ce nu poate susține omul cu dânsul contact social, dacă înă nu se va odihni, voi fi silit a face și aceasta. Eu cred însă, că protectorul și prietenul d-lui Butean nu dorește așa ceva.

Cu stimă
dr. Aurel Nyilvan
avocat.

Ca să fim cruțați de muncă și speșele îmbinate cu provocarea restanțierilor, pe calea aceasta rugăm pe toți abonații ziarului nostru, să binevoiască a grăbi cu plățirea abonamentului.

Pe cuponul mandatului postal, rugăm a se indica numărul de pe fâșia sub care primesc ziarul.

Cu stimă:
Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță: Noaptea pe alocurea îngheț, spre apus ploi.

Prognostic telegrafic: Îngheț noaptea, cântă apus și sud ploi sporadice.

Temperatura la amiază: 38 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.85
" " mai	"	11.74
Secară pe aprilie	"	10.36
Cucuruz pe mai	"	8.38
Cucuruz pe Iulie	"	8.45
Ovăș pe aprilie	"	9.84

„Tribuna“ se mută la Sibiu? Din sursă, care se află în poziția de a ști cele ce se petrec în tainele organului independent al d-ilor dr. Oncu și R. Ciorogariu aflăm, că „Tribuna“ cu începerea dela 1 Ianuarie 1912 se va muta la Sibiu. Comitetul Astei adică ar fi hotărât să instaleze în Sibiu o tipografie, unde să se tipărească „Transilvania“, și celelalte tipărituri ale Asociațiunii. Hotărârea aceasta s'a adus cu gândul, ca Asociațiunea să cumpere atelierul tipografic al „Tribunei“, mutându-se apoi și acest ziar independent la Sibiu, unde va fi pus sub direcțiunea dlui O. Goga. În această tipografie se va tipări apoi și „Luceafărul“, precum și o revistă proprie pentru poporul dela sate.

De mult se simțea lipsa unui mare ziar politic în Sibiu și dat fiind cazul, că d. O. Goga prin funcțiunea sa e legat de Sibiu, iar înființarea unui al treilea ziar mai mare românesc în acel oraș ar întâmpina mari greutăți materiale, e foarte fericită soluția ce se are în vedere prin mutarea din Arad a „Tribunei“, ale cărei case, conform actului fundațional, vor fi date în posesiunea și folosința Asociațiunii arădane, care — după informațiunile ce le avem — se va transforma într'un despărțământ puternic al Asociațiunii.

Concertul tinerimii din Budapesta. O seară din cele mai plăcute a avut colonia rom. din Budapesta în 25 nov. când după multă vreme a putut iar asista la un concert frumos dat de studenții universitari. Corul bărbătesc format din studenți și acel mixt — la care trebuie să amintim concursul binevoitor al damelor române — ni-a procurat clipe cari nu se pot uita.

La reușita concertului a contribuit în primul rând d. avocat Lința, care cu mult zel și bunăvoință a aranjat și condus totul.

Începându-se concertul cu bucata „Pui de lei“, publicul a fost plăcut surprins de corul bine disciplinat dirijat cu multă dibăcie și temperament de d. Fira. S'a cântat apoi „Numele tău“ (Porumbescu) și Dorul Instrăinatului (Vidu). Aceste două și tot așa Hora maestrului Dima au câștigat pentru coriști ca și pentru dirijor simpatiile și recunoștința întregului public. A urmat apoi tânărul cântăreț C. Olariu, care dispune de o voce destul de plăcută și mlădioasă. O predare foarte bună și mult simț a arătat d-ra Muntean declamând poezii din Coșbuc și C. Pavelescu.

D-ra Muraru a delectat publicul cu două doine, pe cari cu vocea sa frumoasă de sopran le-a interpretat cât se poate de bine, fiind acompaniată de d-na H. Birăuț.

O apariție plăcută a fost dra Delia Plopu în „Das Glöcklein des Eremiten“ de Maillat.

Un deosebit talent muzical ajutat de o voce plăcută cu un timbru dulce, o nuansare fină scoate pe d-ra Plopu din rândul diletanților. Cu Mugurugurel a stărnit aplauze insuflete. La dorința publicului a mai cântat „Știi tu mândră ce ți-am spus“ acompaniată de măiestra de cânt d-na S. Ionescu.

Silintele universitarilor au fost răsplătite prin numărul mare al publicului care a asistat la concert și la dansul ce a urmat concertului.

O plăcută impresie a făcut costumul național, care niciodată până acum n'a fost așa de bine reprezentat la petrecerile românești din Budapesta. Publicul s'a depărtat deplin satisfăcut, ducând cu sine impresiile cele mai bune.

Zăpadă și vreme rea la București. Pe când la noi în Arad avem o vreme relativ destul de clementă, frații noștri din România au suferit un adevărat acces furios de supărare a climei. Din București ne vine știre că acolo de câteva zile e o furtună de zăpadă. Orașul este completament blocat de pachete de zăpadă, de duminică circulație întreruptă, tramvaiele nu mai pot merge, au fost mai mulți stâlpi de telegraf rușiți și nămeți uriași prin unele fundături de străzi.

Firile de telegraf au fost rupte sub greutatea zăpezii, comunicația cu provincia a fost întreruptă. Zăpada a căzut în cantități mari în întreaga țară ajungând pe Valea Prahovei la peste un metru înălțime.

Congresul Soc. ortodoxe a femeilor române. În zilele de duminică și luni 27 și 28 c. Societatea ortodoxă a doamnelor române din România va ține întâiul său congres anual, având de discutat următoarele puncte:

1. Raportul general al comitetului central,
2. Raportul comisiei de cenzori.
3. Alegerea unei comisii de cenzori.
4. Discuțiuni cu privire la activitatea viitoare a societății.
5. Propuneri eventuale cu privire la bunul mers al societății.
6. Cuvânt de încheiere de d. S. Mehedintzi, prof. universitar.

Sfințire de școală. O frumoasă zi de sărbătoare culturală au avut românii gr.-cat. din Racova, comitatul Sătmar, în 5 noiembrie n. a. c., când s'a sfințit noul edificiu școlar. Fiind zi de duminică și timpul frumos, popor mult s'a adunat și din satele vecine pentru ascultarea s. liturghii și a sfințirii școlii, săvârșită prin on. d. Ludovic Rezei, protopopul tractului Supurul-de-jos și a on. d. Iuliu Tătar, preot în Racova. La solemnitatea aceasta au luat parte dintre intelectuali: doamnele Rezei, Tătar și Soran și d-nii Ioan Soran, preot, Ioan Matei, învățător în Supurul-de-jos, Gavril Alușiu, învățător penzionat și Augustin Bunea, inv. în loc.

După slujba dzească am mers cu procesiunea la sfințirea școlii, unde după îndeplinirea actului sfințirii, protopopul Ludovic Rezei a rostit o cuvântare foarte frumoasă despre școală și chemarea ei, laudând hărnicia poporului din Racova, care, deși în cea mai mare parte sărac a contribuit cu bucurie la edificarea școlii, care e tinda bisericii; îndemnând și însușind poporul pentru apărarea neamului și a legii strămoșești. Laudă apoi zelul curatorului Ioan Las pentru concursul dat la edificarea școlii.

Seara a avut loc o petrecere populară cu dans. Cu prilejul acesta s'a încasat 135.28 coroane, din cari subtrăgându-se spesele de 40 cor., rămâne un venit curat de 95.20 cor., care sumă se va întrebuința în folosul școlii locale. — G. A.

Convocare. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur. convoacă pe toți membrii și binevoitorii ei la adunarea generală, care se va ține duminică, în 17 l. c., în localul școlii de fetițe a Reuniunii, la orele 2 d. a., cu următorul program:

Deschiderea adunării. Raportul general al comitetului. Raportul casierei și prezentarea bugetului pe anul viitor. Alegerea comisiilor: a) pentru cenzurarea rapoartelor prezentate; b) pentru încasarea taxelor dela membrii vechi și noi. Raportul comisiilor de sub p. 3. Eventuale propuneri. Alegerea alor 2 membri verificatori. Închiderea adunării.

Abrud, 1 decembrie 1911. — Ana Filip președintă, Ioan Simu secretar.

Convocare. Comitetul despărțământului Murașoșorheiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, va ține în comuna Săbad, în 17 l. c., la 1^{1/2} ore p. m., o prelegere populară, la care sunt invitați toți aceia, cari doresc înaintarea poporului nostru.

Murașoșorheiu, la 4 dec. 1911. — Dr. Bucur Băran secretar, Nicolau Vulcu direct. despărț.

Reformarea a doi căpitani italieni. În cercurile politice și militare din Roma produce mare senzație reformarea a doi căpitani. E vorba de că-

pitanul Cancelli și Mattais cari primind ordin să plece pe câmpul de război au voit să se eschiveze pretextând că sunt bolnavi. Faptul dovedindu-se, guvernul a voit să-i pedepsească numai pe cale disciplinară pentru a nu atrage atenția generală asupra acestui fapt. Colegii lor au protestat însă cu vehemență amenințând că vor aduce chestia în public dacă cei doi lași vor mai fi tolerați în armată.

În urma acestei amenințări cei doi ofițeri au fost reformați.

Demonstrație contra țarului Rusiei. În New-York a avut loc un scandal enorm în marea sală a hipodromului cu prilejul unui concert rusesc la care azista și ambasadorul Rusiei.

La început concertul a avut mare succes. În momentul când s'a intonat însă imnul țarului publicul a izbucnit în huiduie formidabile și concertul nu a mai putut continua.

Un milion pentru servicii de spionajii. Din Paris se anunță, că scrisoarea de apărare a lui Clemenceau în chestia spionilor a provocat mare senzație în cercurile politice și a alarmat chiar pe partizanii fostului prim-ministru, deoarece acesta a mărturisit că a plătit pe Metivier. Clemenceau fiind întrebat de amicii săi, a răspuns că avea în buget un milion pentru asemenea scopuri și nu putea pune banii în buzunar.

Închiderea universităților din Barcelona și Salamanca. Din Madrid vine știrea, că în urma turburărilor din ultimul timp, universitățile din Barcelona și Salamanca au fost închise din cauză că studenții ambelor universități au hotărât în mod solidar să nu mai vie la cursuri. Sunt temeri de noi turburări.

† **Moise Nyeș.** Subscriși cu inimă înfrântă de durere anunță adormirea în Domnul a preaiubitului și neuitatului tată, socru, bunic, frate și cumnat Moise Nyeș, canonic-lector al bisericii catedrale greco-catolice de Oradea-mare, asesor consistorial, președinte al tribunalului matrimonial, examinator prosinodal, consilier al exactorului diecezan, arhidiacon al bisericii catedrale, membru în direcția institutului de credit și economii „Bihoreana“ etc., întâmplată în 4 decembrie a. c. n., la orele 10 a. m., după un morb scurt, provăzut cu sfințele sacramente a muribunzilor, în anul 69 al etății și 40 al preoției. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza în cimiterul de pe calea Rulikovszky în 6 decembrie n. 1911 după prohodul ce se va ține la orele 10 a. m. în biserica catedrală. Liturghia întru repausul decedatului se va ține în 7 decembrie n. la orele 8 dim. în biserica catedrală. Oradea-mare, 4 decembrie, 1911. Saveta Nyeș m. Voștină ca soră; dr. Cornel Nyeș ca fiu; Otilia Högn ca noră; Bibiana Nyeș ca nepoată; Isaia Monța ca cumnat.

— „Bihoreana“ institut de credit și economii societate pe acții în Oradea-mare cu adâncă întristare anunță, că binemeritul vicepreședinte al direcțiunii și fost membru fondator al institutului Moise Nyeș, canonic gr.-cat. român a adormit în Domnul la 4 decembrie 1911 st. n. înainte de amiază la 9^{1/2} ore în etate de 69 ani. Înormântarea rămășițelor pământești ale defunctului va fi în 6 decembrie 1911. st. n. la 9^{1/2} ore înainte de amiază.

Odihnească în pace.

Necrolog. Ni se anunță moartea v. d. Ana Ardelean, soția fostului fisc orășenesc Georgiu Ardelean, întâmplată în 4 crt. st. n. Înormântarea a avut loc azi în cimiterul gr.-or. sârbesc din Fabric.

Odihnească în pace.

Societatea românească muzicală hora dela Belgrad. Societatea românească de cântece Hora din București a făcut o călătorie în Serbia. La Belgrad a dat un concert la teatrul Național, reușind un frumos succes.

Societatea a primit 2 coroane, una din partea primăriei din Belgrad și cealaltă din partea societății corale din Belgrad.

După aceste s'a oferit oaspeților români un banchet din partea colegilor lor din Belgrad în care s'au ridicat toaste călduroase deoparte și de cealaltă. Au urmat jocuri și cântece naționale românești și sârbești.

2000 muntenegreni spre Prizzend și Djakova. Din Solonic se anunță, că la Pulovaka s'au adunat 2000 muntene-

greni cari au intențiunea de a porni spre Prizzend și Djakova. Djavid pașa a dispus întărirea garnizoanei din Djakova cu două batalioane.

Cantine școlare în București. În cursul anului 1910—11, numai în București au funcționat 17 cantine școlare, care a distribuit 90.350 de porții, din care 61.193 à câte 10 centime, 18.169 à câte 5 centime și 12.978 gratuite.

Instilțare. Prin aceasta se comunică tuturor celor interesați, spre știre și orientare, că examenul corector de calificare învățătoarească se va ține la institutul pedagogic diecezan din Caransebeș în 7/20 decembrie a. c.

Se observă, că candidații pentru examenul de întregire au să solvească taxa de 40 cor., iar candidații pentru examenul de repetiție taxa de 10 coroane la oficiul Direcțiunii inst. ped. în ziua ce premerge examenul.

Caransebeș, în 18 noiembrie 1911. — Dr. E. Miron Cristea, episcop.

Prinderea lui Pantelimon. Afacerea Pantelimon continuă să pasioneze publicul din România vestea prinderii lui a făcut o colosală impresie. Ziarele cari au adus această senzațională și neașteptată știre au fost literalmente smulse de public și nu există azi un subiect de vorbă mai palpitant decât acesta.

Trădat de un pădurar.

Asupra descoperirii și prinderii lui, se publică următoarele amănunte:

Pantelimon a fost ziua de vineri la Podul Turcului unde a făcut cumpărături. După uni, el ar fi fost recunoscut după semnalmentele ce s'au dat în toată România cu toate că și-a ras barba. Se afirmă chiar că bănuiala autorităților ar fi fost comunicată prin telefon la Tecuciu. În acest timp el a părăsit Podul Turcului îndreptându-se spre Căbești. În drum s'a oprit la un cunoscut al său, Take Dorin, din cătunul Plopu, care a înștiințat pe jandarmii din Căbești că îl are pe palmă și că poate să-l predea oricând.

După ce a fost arestat Pantelimon a fost adus la Podul-Turcului, de unde, cu un automobil, a fost transportat la Tecuci.

Pantelimon la Focșani.

Duminecă dimineață Pantelimon a fost scos din arest și trimis, sub escortă, la gară pentru a fi dus la Focșani.

La Focșani se află acum arestat un tovarăș al lui Pantelimon, anume Iov.

Acesta avea însărcinarea să pregătească jefuirea proprietarului Petre Giurgea din Negrilești. Iov a fost însă prins, și acum e vorba să se facă o confruntare între ei.

Iată amănuntele asupra împrejurărilor în cari s'a predat Pantelimon:

În momentul impresurării, casa din Plopu în care se adăpostea Pantelimon, era incuiată, și într'însa nu se afla decât urmăritul.

De și Pantelimon aruncase armele pe fereastră și declarase că se predă, jandarmii iau poruncit să întindă mâinile pe fereastră și a fost legat.

Bibliografie

—x—

Am primit la redacțiune următoarele reviste: *Noua Revistă Română*, de sub direcția dlui C. Rădulescu-Motru, No 4, vol. XI, luna Noem. 1911. cu următorul sumar: Ideia conservatoare—Revoluția din China. C. Rădulescu-Motru. Invățătorii și politica. N. I. Apostolescu — Arta de a ceti. Emil Isac — Lipsa unui teatru românesc în Transilvania. Th. D. Speranță — Ionită și Radu Negru Basarab (amintiri). I. Chiru-Nanov — În preajma Ceahlăului cu ilustrații. D. N. Burileanu — Un răspuns dlui Pârvan. Insemnări. Din discursul dlui I. C. Brătianu. — Ieftenirea traiului. — Arte și skating. — De ce înjură românul. — Revista revistelor. — Rațiunea. — România creștină. — Viața românească. — Rezue internationtionale de sociologie. — La Revue. — Kunstwart.

*

Luceafărul, Nr. 23, 1911, cu următorul sumar: A. Barseanu — Pictorul Mihail Pop. Ecaterina Pitiș — Cântec (poezie). M. C. — Poezii populare. I. Borcia — Rămășagul, comedie într'un act după Goethe. G. Rotică — Cântec de iubire (poezie). V. Loichița — Trecent (poezie). O. C. T. — Alex. Ciura: Amintiri; Silv. Moldovan: Ardealul; Dr. I. Rațiu și Al Ciura: Poetică și legendar poetic; N. Bănescu: Corespondența familiei Hurmuzachi cu Gh. Barițiu; Almanahul scriitorilor dela noi. — Cronică: Episcopul Gherlei. Critică severă și critică ildungentă. Un faliment (M. S.) Concertul Lucia Cosma (I. E.) Concertele simfonice din București (I. Borgovan.) Cronică școlară. — Bibliografie.

*

Vieța nouă. Sumar: Ovid Densusianu: Generositatea românească față de universitate, M. Elian: Cântări sfioase, P. Păltănea: Darul Muselor, I. Nisipeanu: Psihologia socială în Teatrul lui Moliere. Din mișcarea intelectuală. La noi și în străinătate. Literatură: Th. Gautier. Arria Marcella (trad. de N. Davidescu). — A. Fleury. — Un academician despre Maeterlinck. — Invățământ: Scriitorii și școala de azi. — Musica la universitate.

*

Flacăra. Director: C. Banu Nr. 5 Noemvrie 1911. Sumarul: Fragment, George Coșbuc. — Maurice Maeterlinck. Constantin Banu. — Domnișoara Laurica. I. Agârbeceanu. — Dogarul, V. Demetrius. — Cu un buchet de roze, A. d. Herz. — Ancora Fantaziei, O. Reste. — Coșbuc, P. L. O vizită la Muzeul Kalinderu, Iulin Popp. — Romante, Radu D. Rosetti. — „Scenete și Fantazii“, Eug. Lovinescu. — Concertul Societății Carmen, G. V. Cucu — Ștefan Petici. D. Kermebat. — Ecouri etc.

*

Scenete și Fantazii de Eug. Lovinescu.

*

„Săptămâna politică și culturală“ cu următorul sumar: Paul Grecianu, Deschiderea parlamentului. M. Mihăileanu, Ce se crede în Franța despre descentralizare. Ing. C. R. Mircea, Noua lege industrială. Cronicar, Politica internă. Din ziare și reviste: D. N. Iorga despre N. Filipescu. — Flacăra. — Convorbiri literare. — Neamul Românesc literar. — O mare revistă a învățătorilor.

*

Tipuri sociale. Intrigantul Arivistul politic. Parazitul politic. Nihilistul intelectual. Arivistul literar. Funcționarul arivist de N. Zaharia. Un volum, 1 leu 50 bani; ediție de lux, 2'50. Depozit general: Librăria Socec.

Cereți!

În tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Junius.

(72)

— Urmare. —

„Mișelia, minciuna“ — spunea dânsul, — „se întrevăd clar“. Dânsul își ține de datorință, — așa spunea, — se mântuiesc bunul nume al unui om nevinovat.

Zicea mai departe, că se identifică cu d-ta, onoarea lui este onoarea d-tale. Nu poate fi vorbă decât de mișelia unui al treilea, sau în fine este schimbarea de nume.

Sustinea, că se va duce însuși la poliție, ca să o roage să se informeze încă odată și la fata cea din chestie spre a o întreba. A doua zi contele reveni, însă de pe fața lui nu se cetea nimica, ce ar fi sămănat a veste bună.

Era iritat din cale afară și multă vreme încă nu găsi cuvinte potrivite, prin cari să le aducă la cunoștință nenorocirea.

La oficiul polițienesc i-s'au arătat versuri revoluționare scrise de mâna proprie a d-lui Prevost și îi fură înfățișați mai mulți martori, cari întăriră acuzele formate contra lui.

Aflase și numele fetei și cel dintâiu lucru al

său fu, să o cerceteze în suburbiul Leopoldin. Se chemă Nanetta Schrätter și era fata văduvei unui croitor.

După-ce mai înainte încercă înzadar, îi vorbi și o rugă, trebui să recurgă în sfârșit la amenințări și de abia atunci își mărturisii contelui greșala, îi spuse însă totodată, că d. Prevost i-a promis, că o va lua de soție.

Baroneasa ascultă raportul contelui mută de desperare.

Elfrida din contră, se ridică de pe scaun și păși cu fața aprinsă de mânie mergând către contele...

— Elfrida? Intr'adevăr? A putut ia, să facă așa ceva? — murmură Flavian cu un zimbet de neîncredere.

— Da, da. Dânsa îl ocări numindu-l minciunos necinstit, a cărui ură slab ascunsă față de prietinel casei, a descoperit-o de mult deja dânsa. Contele înălță compătimitor din umeri renunțând cu maritimie la apărarea sa proprie, că nu-i mai rămâne decât să se întrepună în favorul bunului nume al d-nei de Grienenburg.

El predete apoi baronesei, care nu mai știa pe ce lume se află de durere și de frică, — un bilet, cuprinzând abia câteva rânduri scrise de mâna unui ofițier de stat binecunoscut de dânsa. Iată ce se cuprindea în biletul: „Doamna de Grienenburg ar face bine se îndepărteze fără amănare din casa sa pe studentul din Graubünden Flavian. Prevost pentru a preveni eventuale neplăceri!”

— Aha! — observă Flavian cu fruntea încrățită. Acuma înțeleg legătura lucrurilor.

— Biletelul, apoi în urmă nemijlocita d-tale deținere iubite d-le Prevost, așa că temerile păreau a se adeveri drept întemeiate. Baroneasa se afla în urma rangului și a legăturilor ei familiare într'o astfel de poziție, încât era imposibil să o lase indiferentă o eventuală cadere în disgratie la ministeriu sau la curte.

— Se pricepe d-șoară. În așa numitele cercuri mai înalte se pune doar'pond pe lucruri, cari în sine nu plătesc nici o ceapă degerată și cu toate acestea de dragul lor se jertfește fericirea unei vieți, vârtute și orice simțire nobilă a inimii. Uneori așa cere bontonul. Nu-i așa? Și istoria cea cu fata fu luată numai decât drept bani buni?

— Nu așa orbiș, cum crezi d-ta. Ascultă mai departe. La început zăpăciala era foarte mare, Elfrida însă își veni mai curând în fire. Nu e imposibil, — zicea dânsa, — să-și fi atras bănuiala poliției exprimându-se ocazional nepregătiți despre situația politică.

Nu admitea însă nici decât d-le Prevost o depravare morală asemănătoare aceleia, ca și care și se punea în socoteală. Și baroneasa începuse se fie de părerea ei. Malariva se incurcă. Dânselle voiau se vadă și se vorbească în persoană cu faimoasa fată. Contele se văzu silit se pună la cale o întâlnire.

(Va urma)

Răspândiți „Poporul Român“.

Organul poporal, săptămânal al partidului național, foaia noastră „Poporul Român“, prin mutarea sa dela Budapesta la Arad, în frumosul palat propriu al „Românului“ ca să apară alături cu acesta în propria tipografie modernă „Concordia“ — s'a făcut părtaș de însemnate îmbunătățiri, cari pe viitor se vor mai și spori.

Numai și din cei câțiva numeri, apăruiți până acum la Arad, s'au putut convinge cetitorii noștri, că „Poporul Român“ a luat un nou avânt, atât cu privire la cuprins și formă, cât și în privința volumului: *apare regulat în 16 pagini.*

Subscrisa direcțiune în nizuința sa de a face ca acest organ poporal de publicitate, „Poporul Român“ să corespundă pe de-o parte intențiunilor comitetului național, iar pe de altă parte să îndeplineze pe deplin toate așteptările miilor noastre de cetitori, nu crută nici osteneală și nu să dă înapoi dela nici o jertfă materială.

Ca dovadă despre această nizuință servească faptul, că pe lângă toate îmbunătățirile aduse până acum și cari se vor mai face în viitor, *prețul abonamentului, la „Poporul Român“ nu numai că nu l'am urcat, ca din contră l-am redus dela 5 coroane la 4 coroane anual, cari se pot solvi, ca și până acum în două semestre.*

Și încă o reducere!

Acelora cari abonează 5 exemplare din „Poporul Român“ pe o adresă li-se dă exemplarul cu 6 fl., ceea ce înseamnă: 3 cor. 12 fl. anual.

Și toate aceste favoruri și înlesniri le face direcțiunea subscrisă, nu din poftă de câștig; nici pentru îmbunătățirea materială a foaiei, care e deja pe deplin asigurată prin miile de abonați ce-i are; și nici cu gândul de a face concurență altor foi, surori săptămânale, populare;

ci cu singurul și nobilul scop național de a ușura străbaterea năvalnică a „Poporului Român“ până și în cele mai modeste și mai îndepărtate, sute de mii de vetre românești din toate unghiurile românismului.

Pentru că, odată pentru totdeauna, știut să le fie tuturor că:

nu numai dreptul nedisputabil, ci, mai vărtos, sfântă datorință națională, are comitetul partidului nostru la răspândirea organelor sale de publicitate, pentru luminarea și îndreptarea maselor poporului conform cu principiile programului nostru național neștirbit. Dreptul acesta și-l va ține față cu oricine, iar datorința acesteia îi va urma fără preget. Ca în felul acesta, cetit de bătrâni și tineri, de bărbați și femei, de fete și feciori și de tot sufletul românesc „cel dosădit și însetat după dreptate“ din satele noastre „Poporul Român“, să devină o cătușă de oțel, o zală puternică de legătură, care să țină de-olaltă și la olaltă, strâns uniți la un loc, Comitetul și partidul național cu întreg poporul românesc de pe aceste meleaguri străbune: uniți în cugete și în simțiri și incremenți într-o stâncă de granit pe care nici porțile iadului să nu o poată zdrobi.

Direcțiunea foaiei

„POPORUL ROMÂN“.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Caut

un candidat de avocat cu praxă bună pe 1 Decembrie. Condițiuni foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
advocat Ibașfalău (Erzsébetváros).

Se caută

un candidat de avocat cu praxă bună pe lângă condiții favorabile, în cancelaria

Dr. Ioan Margita,
advocat în Algyógy.

Vin de vânzare.

500 Hl. din anul 1911. Să vinde și cu hectolitru la 48 cor. alb, à 52 cor. roșu. Vin vechiu à 60 cor. alb, à 62 cor. șiller. Rizling din 1902 à 80 cor.

Aurelia Dr. Petran
Arad, str. Lázár-Vilmos Nr. 4.

O crescătoare (bonă)

pentru un copil de 3 ani, află aplicare imediată la o familie românească. Leafa: **30 cor.** lunar și proviziunea întreagă. — A se adresa la administrația ziarului „Românul“.

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

Se dau împrumut:

costume femeiești și de călușeri pentru petreceri, serate și baluri. — Atelierul de țesături românești din Orăștie.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.
ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Telefon 266.

Telefon 266.

Cereți!

prin o corespondență

Catalogul de cărți

dela

„Librăria Diecezană”

din

Arad, Str. Deák-Ferenc nr. 34

unde veți afla cele mai folositoare cărți, atât pentru școală, cât și pentru literatură.

Expedarea promptă.

Să sprijinim comerțul român.

„ATLANTICA”
prăvălie specială de
**: C a f e a :
: T e a R u m :**
ARAD, Piața Andrassy Nr. 20.
(în fața casei comitatului).
Telefon pentru oraș și comitat 609.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. **Telefon 438.**

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemne
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea
mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit
à Cor. 5.—. 500 Kg. cărbuni Prusian-
găzos, zdrobit à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag
— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, execută și
furnizează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătere.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încre-
derea subscrierului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului româ-
nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în
Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și la alte foruri, orice informații co-
merciale și în general în orice cauză dau în
restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rez-
olvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlociri comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detailate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.



Recomand
canari cu tril nobil

din propria prăsilă în mare,
cu prețul cel mai ieftin, exem-
plare excelente cu voce foarte
plăcută și tremurătoare: Ex-
pedarea o fac cu poșta (ram-
bursă) pe propriul meu rizic
garantând pentru sosirea ne-
vătămată sănătoasă și veri-
tabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu
8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5
cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tra-
tamentul paserilor canarice la cerere trimit cu
plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

Imprumuturi

cu amortizație și împrumuturi
pentru funcționar, **vinderea**
și cumpărarea de moșii
și parcelarea lor o mij-
locește mai avantajos:

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva **HUGO APFELBAUM**

CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețu-

țurile cele mai moderate.

Desfacere de
prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

In săptămâna
asta se vinde:

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75 cr.**

Stofe pentru
costume și haine

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

A R A D, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blă-
nării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

Rog priviți ga-
lantarele mele!!

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

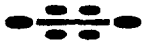
Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

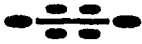
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

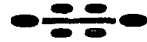


Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

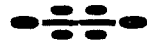


După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

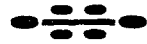
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.



Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.



Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).



Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate .	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foo .	„	119,830.992—
(viață .	„	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă .	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Publicațiune.

Ospătăria cea mare și aparținătoarele ei din comuna **Bârzava** (Marosborsa) încorporată comitatului Arad, care formează proprietatea „fondului subsidiar Pavelian“ de sub administrarea capitalului gr. cat. de Oradea-mare, în starea ei prezentă, pe calea ofertelor închise și licitațiunii publice, se va da în arendă începând dela 1 Februarie 1912, pe trei ani.

Terminul licitațiunii publice se fixează pe ziua de **26 Decembrie 1911 înainte de amiază la 10 ore** la casa parochială gr. cat. din Bârzava (Marosborsa).

Prețul de exclamare e de două mii coroane. Condițiunile speciale se pot afla în orele oficiale la oficiul parohial gr. cat. din Bârzava (Marosborsa), la oficiul protopopese gr. cat. din Bocșig și la oficiul administrativ diecezan gr. cat. de Oradea-mare.

Oradea-mare, 22 Noembrie 1911.

**Capitulul gr. cat. de
Oradea-mare.**

PULBERĂRIA ARMATEI DUBEȘTI.

Publicație.

Se aduce la cunoștința generală că, deoarece la licitația ținută în ziua de 20 octombrie 1911 nu s'a prezentat concurenți suficienți; iar prețurile oferite au fost prea mari, se ține o nouă licitație publică, în ziua de 24 octombrie 1911 st. v. orele 10 a. m. la „Pulberăria armatei Dubești“ pentru furnizarea a: 200000 (două sute de mii) kgr. salpetru de Kili și 155000 (una sută cincizeci și cinci de mii) kgr. oleum.

Licitatia se va ține în conformitate cu Art. 73—83 din legea comptabilității publice.

Condițiunile tehnice ce trebuie să îndeplinească aceste materiale cum și probele la cari vor fi supuse la recepționarea lor, sunt cele publicate în Monitorul Oficial No. 182 din 17 noembrie 1911.

DIRECTORUL PULBERĂRIEI
Lt.-colonel *Albu.*

No. 1482 din 19 Noembrie 1911.

A N U N Ţ .

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de treerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmisiuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcuior și dublu curățitor de orice mărime, asemenea motoare încălzite cu benzin sau păcură dela 2 cai putere însuș, mașini de treerat trifoiu, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piuă pentru

abale (postav), mori de postament foarte solid din lemn tare, petrii de mori de Buda, franceze, suco-roer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agricole sau industriale în asortiment mare depozit de orice soi de mașini mari sau mici, cu prețurile cele mai moderate și condițiuni de plată favorabile.

o o o o o o o o

Cine dorește a-și procura oricare mașini și vrea să fie cinstit servit — cu garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloage și desenuri la cerere gratis și franco.

Feriți-vă de escroci?



Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.